

Проект

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ

(витяг для громадських обговорень)

2019 рік

Шановні жителі Донеччини!

Перед вами документ, який визначає стратегічні пріоритети обласної влади на найближчі 7 років.

Ця стратегія – не просто перелік ключових цілей та завдань діяльності. Це система цінностей, яких ми будемо дотримуватися під час прийняття управлінських рішень.

У центр цієї системи ми поставили людину з її потребами та прагненням до заможного, комфортного, безпечного життя. І особливий акцент ми робимо на збереження, розвиток та повернення людського потенціалу нашої області.

Саме для цього нам потрібна структурна перебудова економі-

ки на підприємницьких засадах, подальше оновлення інфраструктури, підвищення якості життя, вирішення екологічних та безпечових питань.

Усі ці вектори враховані у Стратегії.

Позаду тривалий та нелегкий процес оцінки можливостей, обговорення проблем, визначення напрямів руху та обговорення їх з усіма зацікавленими сторонами.

Попереду – не менш складна робота, пов'язана із втіленням цих задумів. І ми докладемо максимальних зусиль для того, щоб зробити її всеосяжною, прозорою та зрозумілою для кожного з вас.

**Голова облдержадміністрації,
керівник обласної військово-
цивільної адміністрації**

Павло Кириленко

Зміст

Вступ	3
Умови розвитку регіону	5
SWOT-АНАЛІЗ	5
МАТРИЦЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ПЕРЕВАГ, ВИКЛИКІВ І РИЗИКІВ	7
СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	20
Система цілей і завдань до 2027 року	22
СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ ДОНЕЧЧИНИ	22
ДЕРЕВО СТРАТЕГІЧНИХ, ОПЕРАТИВНИХ ЦІЛЕЙ ТА ЗАВДАНЬ ДО 2027 РОКУ	23
Стратегічна ціль 1. Оновлена, конкурентоспроможна економіка....	24
Стратегічна ціль 2. Якість життя та людський розвиток.....	28
Стратегічна ціль 3. Ефективне управління та безпека в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів	31
Стратегічна ціль 4. Екологічна безпека та збалансоване природокористування	35
Реалізація та моніторинг Стратегії	39
ІНСТИТУЦІЙНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	39
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ	41
СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ	43

Вступ

Стратегія розвитку Донецької області на період до 2027 року (далі – Стратегія) розроблена на виконання Закону України «Про засади державної регіональної політики», відповідно до Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2015 року № 932 (із змінами).

Організаційні аспекти підготовки Стратегії визначені розпорядженням голови облдержадміністрації, керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 24 січня 2019 року № 65/5-19 «Про розробку Стратегії розвитку Донецької області та плану заходів з її реалізації» (із змінами).

Головним розробником Стратегії є департамент економіки Донецької облдержадміністрації.

Стратегію сформовано на підставі пропозицій, підготовлених робочими групами, які працювали за стратегічними напрямками «Економічний розвиток і зайнятість населення», «Підвищення спроможності громад надавати якісні послуги населенню», «Людський розвиток» та «Розбудова безпечного суспільства» - всього понад 150 осіб, які представляють органи влади, місцевого самоврядування, наукові установи, бізнес, експертне середовище та громадськість.

Пріоритети Стратегії визначені з урахуванням думок та точки зору жителів регіону. Для їх визначення проведені опитування щодо проблем та напрямів розвитку Донеччини, а також стратегічного бачення регіону на період, що перевищує термін дії Стратегії. Безпосередні обговорення проекту Стратегії відбудуться у містах Краматорськ, Покровськ, Маріуполь, Лиманській об'єднаній територіальній громаді.

Стратегія враховує головні державні пріоритети регіонального розвитку на довгостроковий період, які визначені, зокрема:

Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2019 року № 849;

Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» та Національною доповіддю «Цілі сталого розвитку: Україна»;

галузевими стратегічними документами державного планування, серед яких Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 року № 430-р; Енергетична стратегія України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 року № 605-р; Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р; Основні засади (стратегія)

державної екологічної політики України на період до 2030 року, затверджені Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII, тощо.

Головними принципами Стратегії визначено дотримання пріоритетності прав і свобод людини, забезпечення інклюзивності та гендерної рівності в системі надання послуг населенню, впровадження підходів сталого та збалансованого розвитку. Розроблення Стратегії здійснено на засадах смарт-спеціалізації та передбачає інноваційну спрямованість та вузьку спеціалізацію у пріоритетних сферах регіональної економіки.

Стратегію розвитку Донецької області на період до 2027 року розроблено Донецькою обласною державною адміністрацією за організаційної та методологічної підтримки Програми розвитку ООН в Україні та ООН Жінки.

Окрему подяку висловлюємо за активну участь у діяльності робочих груп:

Донецький центр розвитку місцевого самоврядування

Проект USAID «Економічна підтримка Східної України»

0

Донецька торгово-промислова палата

Інститут економіки промисловості НАН України

Інститут економіко-правових досліджень НАН України

Маріупольський державний університет

SWOT-АНАЛІЗ

S Сильні сторони

- S1** Висока концентрація покладів природних корисних копалин
- S2** Потужний промисловий та енергетичний комплекси з ланцюжками «сировина-виробництво-збут», а також лідерськими позиціями за окремими напрямками виробництва
- S3** Суттєва ресурсна база для розвитку агропромислового виробництва
- S4** Наявність промислових майданчиків, логістично привабливих для створення індустріальних та технологічних парків
- S5** Культурна спадщина та унікальний природний і рекреаційний потенціал, як база для розвитку туризму
- S6** Високий освітній рівень та інтелектуальний потенціал населення
- S7** Розгалужена мережа закладів вищої освіти
- S8** Істотний потенціал для розвитку системи кардіохірургії
- S9** Потужні традиції підготовки спортивних кадрів
- S10** Активна молодь, яка готова втілювати ідеї для впровадження змін

W Слабкі сторони

- W1** Тимчасова окупація частини території регіону
- W2** Негативні демографічні тенденції з поглибленням гендерного дисбалансу
- W3** Високий рівень безробіття через диспропорції між попитом та пропозицією робочої сили
- W4** Брак кваліфікованих кадрів у найбільш затребуваних галузях та сферах
- W5** Ускладненість транспортно-логістичних зв'язків
- W6** Структурні деформації існуючої економічної системи
- W7** Невідповідність наявної наукової, інноваційної та підприємницької інфраструктури сучасним потребам розвитку
- W8** Негативний імідж регіону на національному та міжнародному рівнях
- W9** Інформаційна ізольованість та низький рівень обізнаності населення (особливо вздовж лінії розмежування)
- W10** Значні диспропорції у соціально-економічному розвитку територій
- W11** Відсутність рівного доступу населення до якісних послуг, у тому числі через недостатній рівень інклюзивності закладів, що їх надають
- W12** Високий ступінь зносу житлово-комунального господарства та житлового фонду

W13 Відсутність альтернативного джерела водопостачання для населення та галузей економіки (особливо вздовж лінії розмежування)

W14 Відсутність цілісної трирівневої системи надання медичної допомоги

W15 Недостатність культурно-дозвілєвої, спортивної та туристичної інфраструктури (у тому числі інклюзивної) для забезпечення гармонійного фізичного та духовного розвитку населення

W16 Поширеність соціально небезпечних хвороб

W17 Недосконалість системи реагування на надзвичайні ситуації

W18 Значне забруднення довкілля, у тому числі через істотне техногенне навантаження на нього

W19 Слабкість системи забезпечення особистої безпеки жителів, у тому числі в умовах бойових дій

О Можливості

O1 Завершення військового конфлікту

O2 Реалізація проектів міжнародних організацій, залучення міжнародної технічної допомоги

O3 Успішне впровадження реформи децентралізації та інших загальнодержавних галузевих реформ

O4 Диверсифікація ринків збуту через реалізацію положень Угоди про асоціацію з Європейським Союзом

O5 Розвиток електронного урядування та цифрової економіки

O6 Посилення комунікації «освіта-бізнес», розвиток механізмів дуальної освіти через реалізацію Кон-

цепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти

O7 Зняття мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення

O8 Нормативне врегулювання передачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти до обласної комунальної власності

O9 Законодавче врегулювання питань надання інформаційно-бібліотечних послуг населенню в умовах децентралізації

O10 Розвиток унікальної регіональної інноваційної системи безпеки

O11 Розширення діяльності щодо гуманітарного розмінування

O12 Функціонування автоматизованої системи моніторингу довкілля

O13 Розбудова системи цивільного захисту в об'єднаних територіальних громадах

O14 Формування системного підходу до поводження з відходами в регіоні

Т Загрози

T1 Ескалація бойових дій / «заморожування» військового конфлікту / збереження ситуації, яка склалася

T2 Неконтрольований вплив негативних тенденцій, що відбуваються на тимчасово окупованих територіях

T3 Подальше падіння інвестиційної привабливості регіону

T4 Втрата конкурентоспроможності провідних секторів економіки

T5 Нестабільність курсу національної валюти та ситуації на зовнішніх ринках

T6 Скорочення закордонної фінансової підтримки заходів з відновлення інфраструктури регіону

T7 Недофінансування інвестиційних проектів та проектів регіонального розвитку за рахунок бюджетних коштів

T8 Подальше падіння престижу професійної освіти

T9 Відсутність ефективних механізмів комплексного державного та громадського контролю за дотриманням норм природоохоронного законодавства

T10 Несправедливий розподіл коштів екологічного податку між державним та місцевим рівнями

T11 Подальше погіршення демографічної ситуації

T12 Розташування регіону в зоні ризикованого землеробства

T13 Збільшення кількості аварій на об'єктах інфраструктури, обумовлених наростаючим зносом основних фондів та бойовими діями

T14 Підвищення соціальної напруженості та зростання недовіри населення до влади

МАТРИЦЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ПЕРЕВАГ, ВИКЛИКІВ І РИЗИКІВ

У даному розділі наведені стратегічно важливі логічні взаємозв'язки між внутрішніми (сильні та слабкі сторони) та зовнішніми (можливості та загрози) факторами, які були виявлені на основі SWOT-аналізу.

Зазначені зв'язки дозволяють визначити стратегії подальших дій, в основу яких можуть бути покладені наступні чинники:

порівняльні переваги, тобто найбільш важливі сильні сторони регіону, які спираються на зовнішні можливості та можуть надати істотний поштовх для розвитку регіону;

виклики, тобто використання зовнішніх сприятливих тенденцій для зменшення вразливості регіону та мінімізації негативних

наслідків існування його слабких сторін;

ризик, тобто врахування найбільш імовірних зовнішніх загроз, які впливають на найбільш слабкі сторони регіону.

Зв'язки, позначені суцільними лініями, відповідають сильному впливу зовнішнього середовища на внутрішні чинники розвитку області, пунктирними лініями – слабкий (опосередкований) вплив.

Виявлені зв'язки стали основою для формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку області на довгострокову перспективу.

Порівняльні переваги

Підтримують

S1 Висока концентрація покладів природних корисних копалин

S2 Потужний промисловий та енергетичний комплекси з ланцюжками «сировина-виробництво-збут», а також лідерськими позиціями за окремими напрямками виробництва

S3 Суттєва ресурсна база для розвитку агропромислового виробництва

S4 Наявність промислових майданчиків, логістично привабливих для створення індустріальних та технологічних парків

S5 Культурна спадщина та унікальний природний і рекреаційний потенціал, як база для розвитку

S6 Високий освітній рівень та інтелектуальний потенціал насе-

S7 Розгалужена мережа закладів вищої освіти

S8 Істотний потенціал для розвитку системи кардіохірургії

S9 Потужні традиції підготовки спортивних кадрів

S10 Активна молодь, яка готова втілювати ідеї для впровадження змін

O1 Завершення військового конфлікту

O2 Реалізація проектів міжнародних організацій, залучення міжнародної технічної допомоги

O3 Успішне впровадження реформи децентралізації та інших загальнодержавних галузевих реформ

O4 Диверсифікація ринків збуту через реалізацію положень Угоди про асоціацію з Європейським Союзом

O5 Розвиток електронного урядування та цифрової економіки

O6 Посилення комунікації «освіта-бізнес», розвиток механізмів дуальної освіти через реалізацію Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти

O7 Зняття мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення

O8 Нормативне врегулювання передачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти до обласної комунальної власності

O9 Законодавче врегулювання питань надання інформаційно-бібліотечних послуг населенню в умовах децентралізації

O10 Розвиток унікальної регіональної інноваційної системи безпеки

O11 Розширення діяльності щодо гуманітарного розмінування

O12 Функціонування автоматизованої системи моніторингу довкілля

O13 Розбудова системи цивільного захисту в об'єднаних територіальних громадах

O14 Формування системного підходу до поводження з відходами в Донецькій області

Завдяки реалізації сприятливих можливостей найбільшу підтримку можуть отримати наступні сильні сторони регіону:

S2 Потужний промисловий та енергетичний комплекси з ланцюжками «сировина-виробництво-збут», а також лідерськими позиціями за окремими напрямками виробництва

Донецька область посідає друге місце серед інших регіонів за обсягом реалізованої промислової продукції, має найбільш потужні ланцюжки «сировина-виробництво-збут» у металургійному та енергетичному комплексах, а також забезпечує істотну частку національного виробництва продукції солі кам'яної (майже 99%); каменю, піску та глини (40%), вугілля кам'яного (35%); машин та обладнання для металургії (87%); чавуну (40%); сталі (37%); прокату готового (35%); коксу (46%); декоративних керамічних виробів (47%), вогнетривких виробів (33%) тощо.

Найбільш сприятливий вплив на цю сильну сторону матиме припинення військового конфлікту (а отже – повернення під контроль української влади істотної частини промислового потенціалу, відновлення порушених економічних зв'язків), реалізація проектів міжнародних організацій, спрямованих на підтримку окремих видів економічної діяльності, а також використання можливості виходу на нові ринки збуту завдяки реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та іншими країнами - важливими торговельними партнерами (у тому числі шляхом адаптації до нових стандартів та

технічних регламентів на продукцію відповідно до вимог Європейського Союзу).

З точки зору кадрового забезпечення промислового та енергетичного виробництва, важливе значення матиме посилення взаємодії між закладами освіти та суб'єктами підприємництва, розвиток механізмів дуальної освіти. Це сприятиме підвищенню рівня професійної підготовки кадрів відповідно до потреб економіки.

S3 Суттєва ресурсна база для розвитку агропромислового виробництва

На територію області (включаючи тимчасово окуповану частину) припадає майже 5% сільськогосподарських угідь України, які характеризуються високою природною родючістю.

Найбільш сприятливий вплив на використання цієї сильної сторони матиме припинення військового конфлікту (а отже – повернення під контроль української влади істотної частини земельних ресурсів та виробничих потужностей, придатних для розвитку агропромислового комплексу), зняття мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення (який відповідно до діючого законодавства діятиме до 01.01.2020), що сприятиме суттєвому підвищенню надходжень зовнішніх та внутрішніх інвестицій.

Також серед суттєвих можливостей – реалізація проектів міжнародних організацій з підтримки розвитку окремих напрямів

сільськогосподарського виробництва (зокрема, проекти Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), Глобального економічного фонду (GEF), Горизонт Капітал (Horizon Capital) тощо).

S7 Розгалужена мережа закладів вищої освіти

Мережа вищої освіти Донецької області представлена 50 закладами; навчальний процес забезпечують понад 4 тис. педагогічних та науково-педагогічних працівників. Об'єднує керівництво провідних закладів вищої освіти та наукових установ регіону Донецький науковий центр НАН та МОН України.

Серед важливих зовнішніх чинників ефективного використання наявного потенціалу вищої освіти – доступ закладів вищої освіти до міжнародних проектів та програм, успішне впровадження національної освітньої реформи, налагодження більш тісної взаємодії з підприємствами для підвищення якості підготовки спеціалістів, затребуваних на ринку праці. Припинення військового конфлікту, повернення під контроль української влади освітньої бази та наукового потенціалу, який на теперішній час залишається на тимчасово окупованих територіях регіону, також може істотно підтримати цю сильну сторону.

S8 Істотний потенціал для розвитку системи кардіохірургії

За підсумками 2018 року КЛПУ «Міський онкологічний диспансер м. Краматорська» посідає 10 місце за кількістю вико-

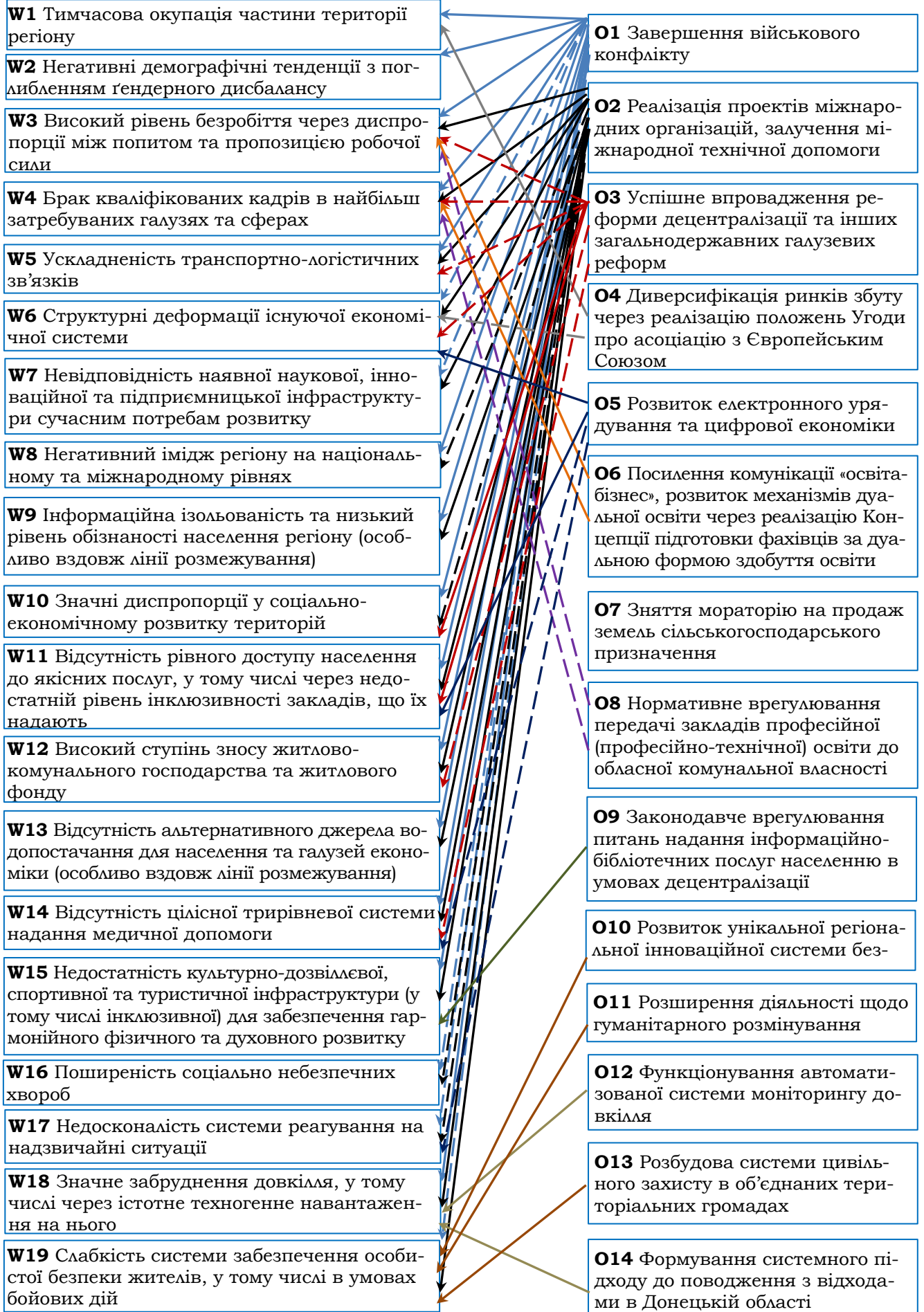
Виклики

наних стентувань коронарних артерій (з 42-х кардіохірургічних центрів України), демонструючи істотне зростання показників діяльності порівняно з попереднім роком (в середньому у 1,5-2,5 рази). Всього на території області, підконтрольній українській владі, створено 2 сучасних кардіохірургічних центри - на базі КЛПУ «Міський онкологічний диспансер м. Краматорська» та КУ «Маріупольська міська лікарня швидкої медичної допомоги».

Подальшому розвитку системи кардіохірургії Донецької області може сприяти припинення конфлікту, а отже – повернення під контроль української влади значної матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу, який залишився на території м. Донецьк, який на теперішній час знаходиться на тимчасово окупованій території регіону.

Важливим чинником, який може підтримати цю сильну сторону, є успішне впровадження медичної реформи, а також Концепції розвитку електронного урядування в Україні у галузі охорони здоров'я (зокрема, створення базових медичних реєстрів, запровадження електронної медичної картки пацієнта та електронного рецепту, розвиток інтегрованих медичних інформаційних систем тощо). В контексті розвитку кадрового та матеріального забезпечення підсиленню цієї сторони може сприяти реалізація проектів міжнародних організацій та залучення міжнародної технічної допомоги.

Зменшують

Найбільшу підтримку з боку сприятливого зовнішнього середовища можуть отримати наступні виклики, які постають перед Донецькою областю:

W3 Високий рівень безробіття через диспропорції між попитом та пропозицією робочої сили

Рівень безробіття у Донецькій області становить 14% (по Україні – 8,8%). Серед найбільш важливих чинників, які обумовлюють високий рівень безробіття в регіоні – невідповідність пропозиції робочої сили попиту на регіональному ринку праці.

Зменшити негативний вплив цієї слабкої сторони дозволить успішне впровадження реформи професійної (професійно-технічної) освіти та освітньої реформи в цілому. Позитивні наслідки матимуть також проекти міжнародних організацій та міжнародної технічної допомоги, спрямовані на створення нових робочих місць, стимулювання розвитку ініціатив мікробізнесу та самозайнятості, професійну підготовку та покращення професійних навичок безробітного населення (у тому числі з числа внутрішньо переміщених осіб).

Додаткові можливості щодо зайнятості населення може створити також припинення військового конфлікту та повернення під контроль української влади тимчасово окупованих територій.

W4 Брак кваліфікованих кадрів в найбільш затребуваних галузях та сферах

Протягом останніх років в Донецькій області спостерігається посилення відтоку населення та

загострення браку кваліфікованих кадрів. Зокрема, у закладах охорони здоров'я укомплектованість лікарями складає лише 69%; у закладах загальної середньої освіти спостерігається істотне зростання вакансій: у 2018 році – майже удвічі порівняно з попереднім роком. Актуальним питанням залишається недостатність педагогічних працівників, що мають спеціальну (корекційну) освіту, та фахівців з педагогіки толерантності.

Вирішення питання щодо кадрового дефіциту в бюджетних установах, органах державного управління та місцевого самоврядування ускладнюється відсутністю регіонального тренінгового центру для підвищення знань працівників, оскільки Донецький обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій залишився на тимчасово окупованій території у м. Донецьк.

Також в області існує гостра потреба у робітничих кадрах. Одночасно матеріально-технічна база професійної (професійно-технічної) освіти є застарілою та не дозволяє забезпечити якісну підготовку робітників з урахуванням сучасних вимог роботодавців.

Зменшити негативний вплив цієї слабкої сторони дозволить успішне впровадження реформи професійної (професійно-

технічної) освіти, у тому числі через розвиток механізмів дуальної освіти та нормативне врегулювання передачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти до обласної комунальної власності з подальшим вирішенням питань їх матеріально-технічного та кадрового забезпечення. Вирішенню останнього питання сприятиме також залучення фінансової підтримки міжнародних партнерів (зокрема, реалізація проекту щодо створення центрів професійної досконалості в рамках Угоди між Урядом України та ЄС про фінансування заходу «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України»), а також припинення військового конфлікту.

W6 Структурні деформації існуючої економічної системи

Ключовими структурними проблемами економіки Донецької області є переважна спеціалізація промислового комплексу на виробництві проміжних продуктів з низьким ступенем переробки сировини (близько 90% промислового виробництва припадає на металургію, добувну промисловість, постачання електроенергії та виробництво коксу), істотна енергоємність (Донеччина – друга серед інших регіонів за обсягом споживання теплової та електричної енергії), суттєва залежність від зовнішньої торгівлі (частка експорту товарів у валовому регіональному продукті становить 75%), низька роль малого та середнього підприємництва, а також невідповідність ступеню розвитку окремих видів економічної діяльності існуючому

в регіоні попиту та потребі (з урахуванням наявної сировинної бази).

Виклик структурної перебудови регіональної економіки є одним з найактуальніших з точки зору стратегічного фокусування. Для вирішенні цього питання велике значення матиме ефективність впровадження загальнодержавних реформ щодо створення сприятливих умов для розвитку бізнесу та залучення інвестицій, реформування енергетичного сектору, подальшої модернізації промисловості та розбудови інфраструктури. Не менш важливою розглядається діяльність міжнародних організацій та інших міжнародних партнерів, спрямована на розвиток малого та середнього бізнесу, а також підтримку тих видів економічної діяльності, які мають найбільші перспективи для інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості.

Опосередкований стимулюючий вплив щодо проведення модернізації та оновлення виробничих потужностей здійснюватиме можливість виходу на нові ринки збуту завдяки реалізації Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та, відповідно, необхідність адаптувати вироблену продукцію до світових стандартів та технічних регламентів, вимог Європейського Союзу.

З точки зору збільшення частки галузей із високим рівнем доданої вартості у структурі регіональної економіки, сприятливою розглядається тенденція розвитку цифрової економіки та інформаційних технологій, з точки зору покращення інвестиційного

клімату – можливість припинення військового конфлікту на території області.

W11 Відсутність рівного доступу населення до якісних послуг, у тому числі через недостатній рівень інклюзивності закладів, що їх надають

Для жителів сільських населених пунктів регіону та населених пунктів вдовж лінії розмежування часто немає можливості у зручній спосіб отримати якісні адміністративні та соціальні послуги через віддаленість відповідних закладів. Ситуація ускладнюється нерозвиненістю системи надання адміністративних послуг в електронному вигляді, неврахуванням у більшості приміщень, де надаються послуги населенню, потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп, а також відсутністю бази даних надавачів соціальних сервісів у новостворених громадах.

Усунути цей виклик дозволить успішне впровадження реформи децентралізації, яка передбачає максимальне наближення базових послуг до населення, а також інших галузевих загальнодержавних реформ, включаючи реформу системи соціального захисту (зокрема, щодо затвердження стандартів обслуговування населення, створення центрів, в яких в одному приміщенні надаються адміністративні та соціальні послуги тощо). Важливе значення матиме розвиток системи електронного урядування та модернізації публічних послуг шляхом розвитку електронних послуг.

Також очікується позитивний вплив від припинення збройного конфлікту та подальшої реалізації проектів міжнародних партнерів, які особливо фокусуються на населених пунктах, наближених до лінії розмежування, а також тих, що приймають внутрішньо переміщених осіб.

W14 Відсутність цілісної трирівневої системи надання медичної допомоги

Усі заклади охорони здоров'я III рівня надання медичної допомоги, які за своєю потужністю мають можливість обслуговувати понад 350 тисяч населення, залишилися на тимчасово окупованій території Донецької області. В результаті цього населення регіону не має можливості отримувати високоспеціалізовану медичну допомогу та вимушено звертатися до багатoproфільних обласних лікарень інших регіонів (всього до інших областей вже спрямовано понад 10 тисяч хворих).

Вирішення цього питання, з одного боку, можливе через припинення збройного конфлікту, а отже – повернення під контроль української влади відповідних закладів третинного рівня надання медичної допомоги, що залишилися на території тимчасово окупованого м. Донецьк.

З іншого боку, розбудова відповідної системи, на території області, що на теперішній час залишається підконтрольною українській владі, може бути підтримана через залучення фінансової підтримки міжнародних партнерів, а також успішне впровадження медичної реформи та

Концепції розвитку електронного урядування в Україні у галузі охорони здоров'я.

W18 Значне забруднення довкілля, у тому числі через істотне техногенне навантаження на нього

Для області характерне істотне навантаження на навколишнє середовище. Регіон посідає перше місце за обсягом викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення (31,5% загальних викидів), друге місце за обсягом накопичених відходів (6,9% загального обсягу) та третє місце за обсягом скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти (20,0% загального скидання). Ситуація ускладнюється через недостатнє використання сучасних технологій зменшення впливу на довкілля на промислових підприємствах та в аграрному секторі.

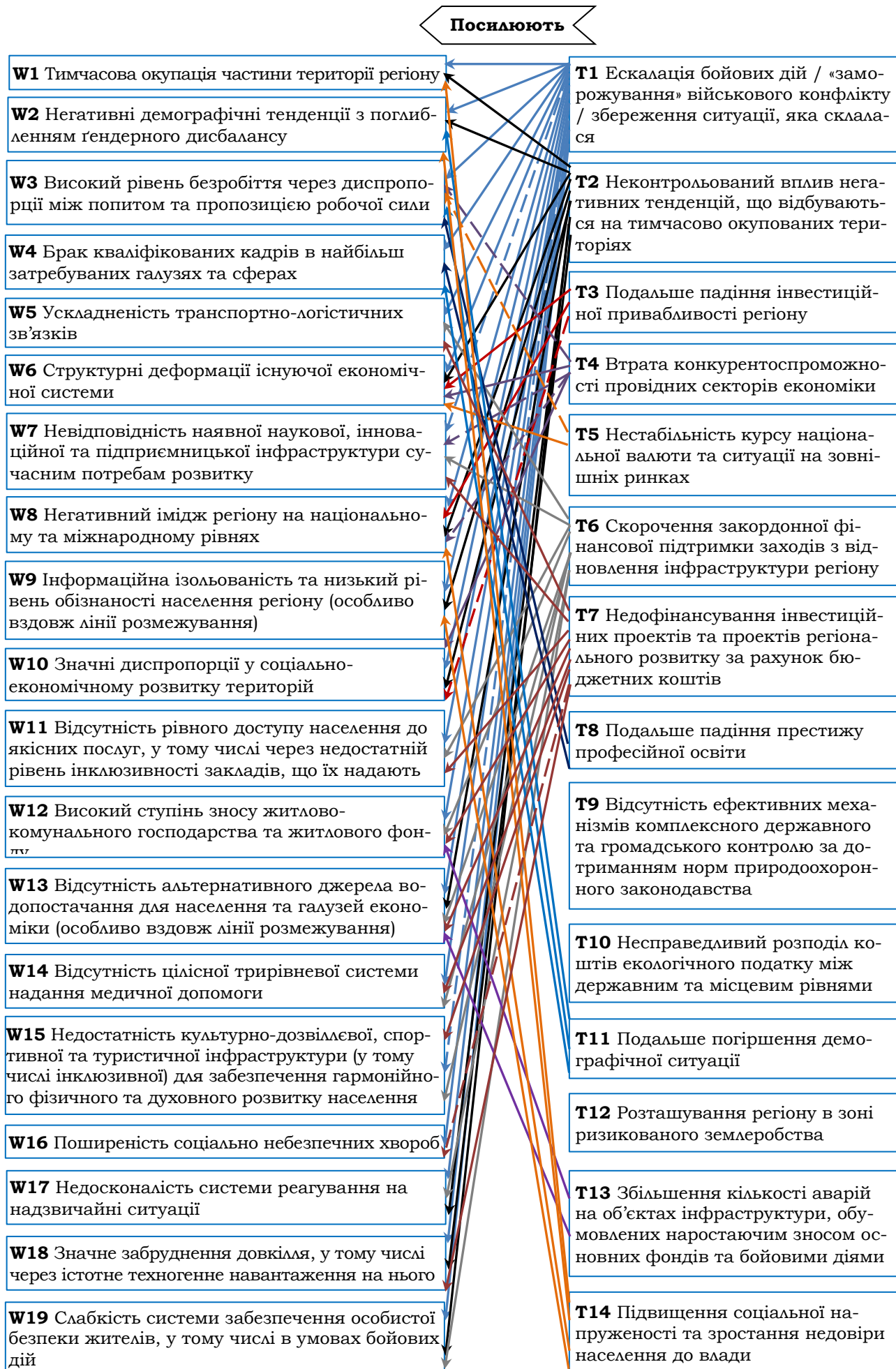
Вирішення питань захисту навколишнього природного середовища також має стратегічний характер. Мінімізація негативного впливу від цього виклику може бути пов'язана з припиненням бойових дій, які створюють додаткові ризики для стану довкілля, реалізацією проектів міжнародних організацій та міжнародної технічної допомоги, які мають екологічну спрямованість.

Серед сприятливих чинників також запровадження в регіоні автоматизованої системи моніторингу, формування системного підходу до поводження з усіма типами відходів завдяки розробці відповідних регіональних програм.

W19 Слабкість системи забезпечення особистої безпеки жителів, у тому числі в умовах бойових дій

Загрозами особистій безпеці для населення регіону є зростання кількості випадків дискримінації та порушення прав людини (переважно в умовах проведення бойових дій); завдання шкоди здоров'ю та життю цивільного населення через забрудненість територій вибухонебезпечними предметами; зростання вуличної злочинності; поширення випадків гендерної дискримінації, гендерно-зумовленого насильства, сексуального насильства; наявність великої кількості безпритульних тварин.

Зменшити негативний вплив цього виклику допоможе припинення бойових дій, залучення міжнародної технічної допомоги на реалізацію проектів у соціально-гуманітарній та безпековій сферах, розвиток унікальної регіональної інноваційної системи безпеки (включає Єдиний сервісно-аналітичний центр ГУНП в Донецькій області (UASC), колектор «102», понад 100 камер інтелектуального відеоспостереження, мобільний додаток «Поліція 102»), розширення діяльності щодо гуманітарного розмінування (завдяки створенню у 2019 році регіонального Центру гуманітарного розмінування), а також розбудови системи цивільного захисту в громадах (шляхом створення будинків безпеки, в яких знаходяться пожежно-рятувальна служба, підрозділи поліції та/або швидкої медичної допомоги).

Ризики

Найбільші ризики щодо посилення наявних в регіоні слабких сторін мають наступні несприятливі чинники зовнішнього середовища:

T1 Ескалація бойових дій / «заморожування» військового конфлікту / збереження ситуації, яка склалася

Проведення бойових дій на території області має негативний вплив практично на усі сфера регіонального розвитку, призводить до чисельних людських жертв, руйнування житлового фонду та важливих об'єктів інфраструктури.

Так, станом на 01.01.2019 в області залишалися зруйнованими (пошкодженими) 6,1 тис. об'єктів інфраструктури, включаючи 6,0 тис. житлових будинків, 40 закладів освіти, 16 медичних закладів, 12 закладів культури та спорту, 18 промислових об'єктів, 8 об'єктів дорожньо-транспортної інфраструктури тощо.

Переважну більшість тих, на кому негативно позначаються бойові дії – це цивільне населення, особливо жінки і діти (включаючи внутрішньо переміщених осіб). Як наслідок – ризик подальшого погіршення демографічної ситуації, загострення диспропорцій на ринку праці, поглиблення структурних деформацій економіки, ускладнення доступу населення до якісних послуг та об'єктів інфраструктури, зростання загроз особистій безпеці жителів області.

Вплив зазначеного чинника може мати декілька сценаріїв розвитку.

Перший сценарій – загострення бойових дій, що може призвести до зростання кількості людських жертв та випадків руйнування об'єктів інфраструктури. У такому випадку виникає ризик суттєвої зміни внутрішньої ситуації та зовнішнього середовища, виникнення додаткових проблем та викликів, зміни пріоритетів діяльності та неможливості ефективного впровадження управлінських рішень.

Другий сценарій – збереження ситуації, яка склалася на теперішній час. У такому випадку усі виявлені слабкі сторони регіону будуть послаблювати позиції регіону. В першу чергу, буде спостерігатися подальші негативні наслідки від окупації істотної частини регіону, його економічного та людського потенціалу.

Третій сценарій – «заморожування» військового конфлікту. Такий сценарій передбачатиме істотні витрати, пов'язані з бойовими діями та їх наслідками, оскільки ймовірність повного припинення вогню вздовж лінії розмежування залишається достатньо низькою.

T2 Неконтрольований вплив негативних тенденцій, що відбуваються на тимчасово окупованих територіях

Для розвитку території Донецької області істотну загрозу можуть становити, зокрема, такі негативні тенденції на тимчасово окупованих територіях, як неповне додержання норм між-

народного права для захисту життя мирного населення, виникнення надзвичайних ситуацій воєнного, техногенного й антропогенного характеру з транскордонним впливом (зокрема, загострення бойових дій, інтенсифікація обстрілів та їх наслідки; погіршення стану довкілля, підтоплення територій, просідання ґрунту й отруєння води внаслідок затоплення шахт тощо).

Виникнення таких ситуацій є істотним ризиком практично для усіх галузей регіонального розвитку та може загострити такі слабкі сторони, як складна демографічна ситуація, структурні деформації економіки, негативний імідж регіону та інформаційна ізоляваність населення, істотні диспропорції соціально-економічного розвитку (особливо територій, наближених до лінії розмежування). У зоні найбільшого ризику може опинитися також ситуація із водопостачанням у населених пунктах області, а також загрози екологічного характеру, які обумовлюють особливу потребу у захисті критичної інфраструктури.

Т6 Скорочення закордонної фінансової підтримки заходів з відновлення інфраструктури регіону

Залучення коштів міжнародної технічної допомоги та реалізація проектів міжнародних організацій є важливим чинником розвитку інфраструктури регіону, а також підвищення його спроможності реагувати на виклики та вирішувати ключові проблеми: протягом 2016-2018 років до регіону було залучено

понад 3,0 млрд.грн. коштів міжнародної технічної допомоги. Зазначені кошти спрямовані на оновлення закладів охорони здоров'я, освіти, культури, а також ключових інфраструктурних об'єктів систем життєзабезпечення (в першу чергу, систем водопостачання).

Можливими чинниками скорочення закордонної фінансової підтримки може стати зростання корупційних витрат або створення штучних перепон в умовах щодо отримання фінансової підтримки.

Т7 Недофінансування інвестиційних проектів та проектів регіонального розвитку за рахунок бюджетних коштів

Реалізація проектів, спрямованих на вирішення питань регіонального розвитку, передбачає активне використання коштів як державного, так і місцевих бюджетів. Зокрема, протягом 2015-2018 роках на реалізації заходів та проектів щорічних програм економічного і соціального розвитку регіону використано понад 16 млрд.грн. коштів державного, обласного, районних, міських бюджетів, а також бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Бюджетні кошти спрямовуються переважно на розвиток та оновлення існуючої інженерної та соціальної інфраструктури, підвищення якості та доступності послуг для населення.

Можливими чинниками недофінансування проектів за бюджетні кошти може стати неви-

конанням умов договору з боку постачальників, відміна торгів у зв'язку з некоректною подачею документів учасниками, затягування процедур затвердження проектів профільними комісіями, несвоєчасний розподіл коштів державного бюджету та перерахування коштів органами Дер-

жавної казначейської служби, загроза фінансування проектів наприкінці бюджетного року.

Основна загроза для реалізації проектів за бюджетні кошти полягає у ризиках їх несвоєчасної реалізації, не завершення реалізації або не реалізація в цілому

СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Стратегія розвитку Донецької області на період до 2027 році базується на припущеннях щодо трьох можливих сценаріїв розвитку регіону.

Запропоновані сценарії враховують наступні складові внутрішнього та зовнішнього середовища:

суспільна ситуація навколо збройного конфлікту на території області;

впровадження загальнодержавних та галузевих реформ;

ефективність прийняття та реалізації управлінських рішень на регіональному та локальному рівнях;

демографічні та соціально-економічні процеси, як індикатор стану регіонального розвитку.

При цьому, в якості базового сценарію обраний другий (реалістичний) сценарій розвитку Донеччини.

Перший сценарій (песимістичний) передбачає загострення бойових дій на території області, що може призвести до зростання кількості людських жертв та випадків руйнування об'єктів інфраструктури, а також збільшення навантаження на довілля та здоров'я людей. У такому випадку постає ризик виникнення додаткових проблем та викликів, у тому числі щодо неможливості ефективного впровадження загальнодержавних галузевих реформ, а також

управлінських рішень, передбачених проектом Стратегії.

Другий сценарій (реалістичний) – подальший поступовий розвиток ситуації, яка склалася на теперішній час. Цей сценарій передбачає продовження переговорного процесу щодо врегулювання ситуації та реінтеграції території, тимчасово непідконтрольної українській владі, до українського національного простору. При цьому, проведення на території області операції Об'єднаних сил, яка супроводжується періодичними обстрілами вздовж лінії розмежування, може призводити до втрат, пов'язаних з бойовими діями та їх наслідками.

За цим сценарієм також передбачається подальше впровадження реформи децентралізації та інших загальнодержавних галузевих реформ.

Використання позитивних досягнень від цих реформ сприятиме розбудові мирного життя на підконтрольній території регіону, у тому числі шляхом призупинення відтоку населення та економічного падіння, досягнення помірного зростання регіональної економіки, забезпечення розбудови найважливіших об'єктів критичної інфраструктури на якісно новому рівні, підвищення якості надання ключових послуг населенню, вирішення екологічних питань та питань безпеки життєдіяльності населення, у тому числі у населених

пунктах, наближених до лінії розмежування.

Одночасно окупація частини території регіону, а також неконтрольований вплив процесів, що відбуваються на цій території, може призводити до часткового послаблення позитивних досягнень у розвитку Донецької області в економічному, соціальному та екологічному вимірах.

Третій сценарій (оптимістичний) передбачає повне відновлення соціально-економічних зв'язків з тимчасово непідконтрольними територіями, а також поступову їх реінтеграцією в українській державний простір. Прогнозується, що розгортання цих процесів відбуватиметься на фоні максимально ефективного впровадження усіх загальнодержавних галузевих реформ, а також управлінських рішень, що приймаються на регіональному та локальних рівнях.

Реалізація цього сценарію, з одного боку, передбачатиме повне припинення бойових дій, стабілізацію суспільно-політичної ситуації, відновлення важливих господарських та соціально-економічних зв'язків, повернення під контроль української влади усієї території Донецької області, її людського та економічного потенціалу.

З іншого боку, повернення територій регіону, які тривалий час були непідконтрольні українській владі, обумовить виникнення викликів, пов'язаних з необхідністю повної оцінки економічної, соціальної та екологічної ситуації на цій території, а також вирішення питань щодо її реінтеграції до українського правового, соціально-економічного, політичного та культурного простору з метою відновлення мирного життя населення.

Система цілей і завдань до 2027 року

СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ ДОНЕЧЧИНИ

Стратегічне бачення Донеччини визначає бажану позицію, яку посяде Донецька область в економічній, соціальній, екологічній та інноваційній сфері після реалізації Стратегії.

Було сформоване на підставі пропозицій учасників робочих груп та з урахуванням результатів громадського обговорення, проведеного у форматі он-лайн опитування жителів регіону.

**Донеччина від Азова до Дінця:
безпечна, прогресивна та приваблива.**

Заможний регіон з інноваційною економікою та комфортними умовами життя, що базуються на ефективному управлінні та збалансованому природокористуванні.

Досягнення стратегічного бачення Донеччини забезпечуватиметься шляхом впровадження

чотирьох стратегічних напрямів діяльності, які відповідають стратегічним цілям Стратегії.

Стратегічна ціль 1.	Стратегічна ціль 2.	Стратегічна ціль 3.	Стратегічна ціль 4.
Оновлена, конкурентоспроможна економіка	Якість життя та людський розвиток	Ефективне управління та безпека в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів	Екологічна безпека та збалансоване природокористування

Визначені стратегічні цілі передбачають систему оперативних цілей та завдань, досягнення яких забезпечує покроковий рух у напрямку впровадження стратегічного бачення Донеччини в реальність.

Запропонована система стратегічних, оперативних цілей та

завдань відповідає ключовим принципам Стратегії – пріоритетності прав і свобод людини, інклюзивності та гендерної рівності в системі надання послуг населенню, дотримання підходів сталого та збалансованого розвитку.

ДЕРЕВО СТРАТЕГІЧНИХ, ОПЕРАТИВНИХ ЦІЛЕЙ ТА ЗАВДАНЬ ДО 2027 РОКУ

Стратегічна ціль 1 ОНОВЛЕНА, КОНКУРЕН- ТОСПРОМОЖНА ЕКОНО- МІКА

Операційна ціль 1.1. КВАЛІФІКОВАНІ КАДРИ, ПРОДУКТИВНА ЗАЙНЯТИСТЬ ТА ГІДНА ПРАЦЯ

Завдання 1.1.1. Зменшення диспропорцій між попитом та пропозицією робочої сили

Завдання 1.1.2. Оновлення регіональної системи професійної (професійно-технічної) освіти

Завдання 1.1.3. Розвиток малого та середнього підприємництва, як драйверу структурних перетворень

Операційна ціль 1.2. РОЗУМНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ, ЗАСНОВАНА НА ЗНАННЯХ ТА ІННОВАЦІЯХ

Завдання 1.2.1. Відновлення науково-інноваційного потенціалу

Завдання 1.2.2. Формування позитивного іміджу регіону

Завдання 1.2.3. Підтримка галузей з економічним та інноваційним потенціалом для розвитку

Завдання 1.2.4. Розвиток сучасної системи переробки сільгосппродукції відповідно до потреб ринку

Операційна ціль 1.3. ТРАНСПОРТНА ДОСТУПНІСТЬ ТА ПРОС- ТОРОВЕ СПОЛУЧЕННЯ

Завдання 1.3.1. Підвищення якості та доступності транспортно-логістичних послуг з урахуванням внутрішніх та міжрегіональних зв'язків

Завдання 1.3.2. Розвиток екологічно безпечного транспорту

Стратегічна ціль 2 ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ТА ЛЮД- СЬКИЙ РОЗВИТОК

Операційна ціль 2.1. ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ТА МОЛО- ДИХ ДІВЧАТ І ХЛОПЦІВ

Завдання 2.1.1. Підвищення якості та доступності дошкільної та базової середньої освіти

Завдання 2.1.2. Забезпечення освітніми послугами дітей з особливими освітніми потребами

Завдання 2.1.3. Створення умов для самореалізації молодих дівчат та хлопців

Операційна ціль 2.2. ТУРБОТА ПРО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Завдання 2.2.1. Підвищення якості та загальної доступності медичних послуг у містах та сільській місцевості

Завдання 2.2.2. Відновлення третинного (високоспеціалізованого) рівня медичних послуг

Завдання 2.2.3. Посилення профілактичних заходів з упередження захворюваності населення

Завдання 2.2.4. Підвищення якості життя людей, що потребують особливої соціально-медичної, психологічної та реабілітаційної допомоги

Операційна ціль 2.3. ГАРМОНІЙНИЙ ФІЗИЧНИЙ І ДУХОВНИЙ РОЗВИТОК ЛЮДИНИ

Завдання 2.3.1. Підвищення доступності культурних послуг

Завдання 2.3.2. Стимулювання ефективного та комплексного використання туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу

Завдання 2.3.3. Підтримка спорту вищих досягнень, дитячо-юнацького і резервного спорту

Завдання 2.3.4. Задушення громадян до фізичної активності

Стратегічна ціль 3 ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ЗОВНІШНІХ І ВНУТРІШНІХ ВИКЛИКІВ

Операційна ціль 3.1. БЕЗПЕКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТЕРИТОРІЙ

Завдання 3.1.1. Підвищення спроможності регіону попереджувати, реагувати та ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій

Завдання 3.1.2. Підвищення суспільної правосвідомості та попередження злочинності

Завдання 3.1.3. Забезпечення особистої безпеки жінок і чоловіків у приватному та публічному просторах

Операційна ціль 3.2. РІВНИЙ ДОСТУП НАСЕЛЕННЯ ДО БАЗОВИХ СО- ЦІАЛЬНИХ, АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА КОМУНАЛЬ- НИХ ПОСЛУГ

Завдання 3.2.1. Підвищення якості та доступності адміністративних та соціальних послуг

Завдання 3.2.2. Надання сервісних послуг з водопостачання та водовідведення

Завдання 3.2.3. Поліпшення житлових умов насе-

Операційна ціль 3.3. ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

Завдання 3.3.1. Розвиток сільських територій з низькою щільністю населення

Завдання 3.3.2. Підтримка малих монофункціональних міст

Завдання 3.3.3. Усунення наслідків бойових дій у населених пунктах вздовж лінії розмежування

Операційна ціль 3.4. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПУБЛІЧ- НИХ ПОСЛУГ

Завдання 3.4.1. Впровадження інформаційних технологій у сфері надання послуг населенню

Завдання 3.4.2. Покращення цифрових навичок населення

Завдання 3.4.3. Розвиток системи просторового планування з використанням електронних ресурсів

Стратегічна ціль 4 ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРО- ДОКОРИСТУВАННЯ

Операційна ціль 4.1. БЕЗПЕЧНИЙ СТАН ДОВКІЛЛЯ

Завдання 4.1.1. Удосконалення публічного екологічного управління та моніторингу

Завдання 4.1.2. Підвищення екологічної свідомості населення

Завдання 4.1.3. Захист водних ресурсів від виснаження та забруднення

Завдання 4.1.4. Зниження навантаження на атмосферне повітря

Завдання 4.1.5. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, родючості земель

Операційна ціль 4.2. СТАЛЕ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТА НЕБЕЗПЕЧНИМИ ХІМІЧНИМИ РЕЧО- ВИНАМИ

Завдання 4.2.1. Удосконалення системи збору та перероблення твердих побутових відходів

Завдання 4.2.2. Сприяння зменшенню об'ємів утворення твердих побутових відходів

Завдання 4.2.3. Удосконалення системи управління промисловими відходами

Операційна ціль 4.3. ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ТА РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Завдання 4.3.1. Підвищення ефективності управління традиційними енергетичними ресурсами

Завдання 4.3.2. Розвиток альтернативної енергетики

Стратегічна ціль 1. Оновлена, конкурентоспроможна економіка

Операційна ціль 1.1. Кваліфіковані кадри, продуктивна зайнятість та гідна праця

Завдання 1.1.1. *Зменшення диспропорцій між попитом та пропозицією робочої сили, у тому числі шляхом сприяння повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх жінок і чоловіків, осіб з інвалідністю; посилення комунікації між бізнесом та закладами вищої і професійної (професійно-технічної) освіти; орієнтація освітніх закладів на підготовку кадрів відповідно до потреби бізнесу; запровадження освітніх програм відповідно до потреб провідних інноваційно активних підприємств регіону (як малих так і великих); професійної підготовки та покращення професійних навичок безробітних жінок та чоловіків (зокрема, з числа внутрішньо переміщених осіб); сприяння скороченню розбіжностей у середній заробітній платі за статтю; запровадження стимулів для залучення кваліфікованих фахівців та створення умов для їх розвитку; запровадження у закладах освіти освітніх програм з формування практичних навичок у сферах підприємництва, фінансової та інформаційної грамотності; стимулювання розвитку ініціатив мікробізнесу та самозайнятості; сприяння розвитку ефективної системи перекваліфікації та навчання протягом життя, особливо серед людей старше 45 років; здійснення профорієнтаційної роботи; підвищення рівня поінформованості роботодавців щодо поваги бізнесу до прав людини,*

про заборону дискримінації жінок у сфері зайнятості, необхідності впровадження соціальних гарантій для працівників; сприяння входженню жінок у формальну економіку тощо.

Завдання 1.1.2. *Оновлення регіональної системи професійної (професійно-технічної) освіти, у тому числі шляхом оптимізації та розвитку мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти, покращення їх матеріально-технічного стану з урахуванням вимог інклюзивності та рівного доступу усіх категорій населення, а також у відповідності до сучасних потреб виробництва з метою підготовки фахівців за практикоорієнтованими програмами; підвищення професійного рівня педагогічних працівників (із залученням фахівців з виробничої сфери та сфери послуг до навчального процесу та атестації випускників); розвитку дуальної системи освіти; підтримки співробітництва та створення об'єднань між промисловими підприємствами та закладами професійної (професійно-технічної) освіти, що готуватимуть фахівців для роботи на підприємствах; залучення роботодавців до розробки програм професійної (професійно-технічної) освіти, а також до фінансування програм заохочувальних виплат учнів з числа обдарованої молоді; підтримки жінок, які завершують освіту після на-*

родження дитини; впровадження інформаційних заходів щодо підвищення іміджу професійної (професійно-технічної) освіти та її популяризації серед дітей, молоді, дорослих; запровадження нових навчальних підходів і моделей; поширення практики стажування та обміну досвідом між закладами різних регіонів України та інших держав; забезпечення рівного доступу до професійної (професійно-технічної) освіти для жінок та чоловіків, у тому числі з уразливих груп населення, насамперед людей з інвалідністю й осіб, які перебувають в уразливому становищі тощо.

Завдання 1.1.3. *Розвиток малого та середнього підприємництва, як драйверу структурних перетворень*, беручи до уваги конкретний досвід та внесок жінок та чоловіків, у тому числі шляхом розвитку інфраструктури підтримки малого та середнього підприємництва; запровадження інструментів фінансової підтримки (прямої або шляхом часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитами) на реалізацію суб'єктами малого та середнього підприємництва інвестиційних проектів, які передбачають створення нових робочих місць та (або) мають інноваційну складову; сприяння спрощенню доступу до основних фінансових послуг для жінок та вразливих верств населення; підтримки високотехнологічного та інноваційного підприємництва; професійної підготовки та покращення професійних навичок

Операційна ціль 1.2. Розумна спеціалізація, заснована на знаннях та інноваціях

суб'єктів малого та середнього підприємництва, надання їм інформаційно-консультаційної підтримки (зокрема, щодо вимог контролюючих органів, змін нормативної бази у сфері регулювання підприємницької діяльності, доступних джерел та інструментів фінансування, питань поваги бізнесу до прав людини); сприяння кооперації та координації між суб'єктами малого та середнього бізнесу; стимулювання розвитку молодіжного та жіночого підприємництва (зокрема, шляхом започаткування та розвитку ними власного бізнесу у сільські місцевості, здійснення фермерської діяльності та участі у сільськогосподарських кооперативах), а також започаткування підприємницької діяльності вразливими категоріями населення (особливо у населених пунктах з моноструктурною економікою та у сільській місцевості); формування позитивного іміджу підприємців, підвищення їх соціальної відповідальності; популяризації серед населення (особливо серед молоді) соціального підприємництва та підприємницької діяльності в цілому; підтримки соціально-відповідального підприємництва, направлено на підтримку вразливих груп населення; запровадження механізмів обміну досвідом та кращими практиками як всередині регіону, так і за його межами (зокрема шляхом залучення представників малого та середнього підприємництва до конгресно-виставкових заходів) тощо.

Завдання 1.2.1. Відновлення науково-інноваційного потенціалу, у тому числі шляхом створення та розвитку об'єктів підприємницької інфраструктури; створення елементів інноваційної інфраструктури на базі закладів вищої освіти та наявних наукових установ (бізнес-інкубатори, наукові та технологічні парки); підтримки співробітництва та створення об'єднань між промисловими підприємствами, науковими установами та закладами вищої освіти, що здійснюють науково-методичне забезпечення впровадження інновацій, зокрема за напрямом підготовки кадрів для наукоємних виробництв у пріоритетних галузях (з акцентом на отримання цифрових навичок та оволодіння іноземними мовами); формування інноваційної культури, сприяння залученню дітей та молоді до інноваційної діяльності (зокрема, шляхом підтримки STEM-освіти та популяризації руху робототехніки у загальноосвітніх закладах, а також закладах професійної (професійно-технічної) та вищої освіти) із забезпеченням рівного доступу молодих дівчат та хлопців (у тому числі з уразливих верств населення, які перебувають у скрутному становищі); стимулювання та підтримки доступу дівчат до STEM-освіти та професійно-технічних спеціальностей; здійснення інформаційних заходів, спрямованих на поширення позитивного досвіду про реалізацію інноваційних проектів; надання інформаційно-консультаційної допомоги та сприяння участі у міжнародних науково-технічних

проектах та програмах інноваційної спрямованості тощо.

Завдання 1.2.2. Формування позитивного іміджу регіону, у тому числі шляхом поширення інформації про позитивні досягнення, історії успіху та кращі практики впровадження діяльності на Донеччині, реалізацію перспективних проектів та загальнодержавних реформ, а також економічні, інвестиційні та інноваційні можливості регіону (зокрема, проведення форумів, виставок та конференцій в області, сприяння участі представників регіону у конгресно-виставкових заходах за межами регіону); маркетингового просування пріоритетних галузей економіки; створення системи залучення і супроводу інвестиційних проектів, що мають істотне значення для розвитку регіону (зокрема, організація супроводу і моніторингу таких інвестиційних проектів, розробка і реалізація «дорожніх карт» для інвесторів), поширення інформації про цю систему; створення регіонального бренду та локальних брендів територій тощо.

Завдання 1.2.3. Підтримка галузей, що мають економічний та інноваційний потенціал для розвитку (перелік уточнюється), беручи до уваги конкретний досвід та внесок жінок та чоловіків, в першу чергу, шляхом сприяння міжсекторальному співробітництву у форматі «наука – бізнес – влада» та (або) у вигляді налагодження зв'язків в межах кластерних та міжгалузевих об'єднань; стимулювання розвитку виробництв з високим рів-

нем доданої вартості, високоінтелектуальних та креативних індустрій.

Завдання 1.2.4. *Розвиток сучасної системи переробки сільськогосподарської продукції відповідно до потреб ринку, беручи до уваги конкретний досвід та внесок жінок та чоловіків, у тому числі шляхом підтримки створення сільськогосподарських обслуговуючих переробних кооперативів; стимулювання сільськогосподарської дорадчої діяльнос-*

Операційна ціль 1.3. Транспортна доступність та просторове сполучення

Завдання 1.3.1. *Підвищення якості та доступності транспортно-логістичних послуг з урахуванням внутрішніх та міжрегіональних зв'язків, у тому числі шляхом розвитку існуючої та будівництва нової інфраструктури автомобільного, залізничного та морського транспорту з дотриманням принципів універсального дизайну для осіб з інвалідністю, жінок і чоловіків з маленькими дітьми, людей похилого віку (особливо із застосуванням інноваційних технологій); розвитку та технічної модернізації припортової інфраструктури ДП «Маріупольський морський торговий порт» (залізничних підходів, автомобільних доріг тощо) для відновлення його пропускної спроможності; відновлення транспортного пасажирського та вантажного повітряного сполучення; створення транспортно-логістичних кластерів та базових логістичних центрів з урахуванням переорієнтації транспортних потоків; запровадження іннова-*

ти; удосконалення системи інформаційного забезпечення суб'єктів господарювання у галузі переробки сільськогосподарської продукції, налагодження зв'язків між ними як в регіоні, так і за його межами; сприяння розвитку крафтового (індивідуального) виробництва продуктів харчування; налагодження підтримки маркетингового просування нішевої продукції тощо.

ційних технологій та інформаційних систем для управління транспортною системою на засадах електронного урядування; запровадження підходу «інтернету речей» у транспортній галузі тощо.

Завдання 1.3.2. *Розвиток екологічно безпечного транспорту, у тому числі шляхом розвитку електричного транспорту (трамваїв, тролейбусів, електробусів тощо) та оновлення/реконструкція супутньої інфраструктури (тягові підстанції, електрозарядні станції, контактна мережа, трамвайні колії тощо); оновлення рухомого складу пасажирського транспорту на більш екологічні та чисті моделі, що відповідають вимогам інклюзивності; розвитку відповідної інфраструктури з дотриманням принципів універсального дизайну для осіб з інвалідністю, жінок і чоловіків з маленькими дітьми, людей похилого віку; стимулювання використання електромобілів та розбудови інфра-*

структури для їх обслуговування (електрозарядні станції, спеціалі-

зовані сервісні станції) тощо.

Стратегічна ціль 2. Якість життя та людський розвиток

Операційна ціль 2.1. Всебічний розвиток дітей та молодих дівчат і хлопців

Завдання 2.1.1. Підвищення якості та доступності дошкільної та базової середньої освіти для всіх дівчат та хлопців з увагою до віку, статі, місця проживання, інвалідності, соціально-економічного статусу шляхом формування оптимальної мережі навчальних закладів відповідно до сучасних потреб населення та інклюзивності, зміцнення їх матеріальної бази, підтримки заходів щодо посилення кадрового забезпечення та компетенцій фахівців; впровадження сучасних форм і методів навчання (у тому числі гендерно чутливих навчальних програм та навчальних матеріалів); підтримки обдарованих дітей тощо.

Завдання 2.1.2. Забезпечення освітніми послугами дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі шляхом надання комплексних психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг на базі інклюзивно-ресурсних центрів; створення рівних умов для доступу до типових навчальних колективів; забезпечення територіальної та архітектурної доступності шкіл, підготовки кваліфікованих і вмотивованих фахів-

ців та персоналу; здійснення заходів щодо поінформованості населення про важливість інклюзивної освіти і хід її впровадження та переваги тощо.

Завдання 2.1.3. Створення умов для самореалізації дітей та молодих дівчат і хлопців, у тому числі шляхом підвищення якості і доступності позашкільної освіти з урахуванням сучасних потреб; поширення й розвитку неформальної освіти із залученням громадських організацій; сприяння впровадженню гендерно чутливих навчальних програм та навчальних матеріалів; стимулювання креативних здібностей; підтримки заходів щодо залучення та рівноправної участі молоді до процесів прийняття рішень через участь у консультативно-дорадчих органах місцевого та регіонального рівня; проведення комунікаційної, освітньої та інформаційної кампанії по боротьбі з гендерними та іншими стереотипами серед молоді; розвитку шкільної та студентської демократії, самоуправління; сприяння участі у заходах із національно-патріотичного та духовно-морального виховання тощо.

Операційна ціль 2.2. Турбота про здоров'я населення

Завдання 2.2.1. Підвищення якості і загальної доступності

медичних послуг у містах та сільській місцевості, у тому числі

шляхом підвищення якості та розширення медичних послуг, зокрема технологічне переоснащення закладів охорони здоров'я, впровадження електронного документообігу, телемедицини, електронних сервісів (запис до лікаря, електронний рецепт тощо); зміцнення, збереження, поповнення кадрів, особливо у сільській місцевості та підвищення компетенцій медичного персоналу; поліпшення матеріально-технічного забезпечення закладів, покращення взаємодії первинної та вторинної ланки в межах госпітальних округів тощо

Завдання 2.2.2. *Відновлення третинного (високоспеціалізованого) рівня надання медичних послуг, у тому числі шляхом відбудови мережі закладів з надання високоспеціалізованої медичної допомоги населенню, у числі дітям та жінкам; посилення служби екстреної медичної допомоги; здійснення заходів щодо підвищення спроможності надавати сучасну медичну допомогу чоловікам і жінкам з новоутвореннями та захворюваннями системи кровообігу (особливо серед жінок); залучення висококваліфікованих (вузьконаправлених) фахівців, впровадження програм і заходів щодо обміну досвідом та безперервного навчання лікарів тощо.*

Завдання 2.2.3. *Посилення профілактичних заходів з упередження захворюваності населення, у тому числі шляхом поширення знань щодо проведення своєчасних та регулярних медичних оглядів з метою раннього виявлення захворювань (зокрема*

туберкульоз, СНІД тощо), особливо серед чоловіків та хлопців, вакцинації для попередження та розповсюдження інфекцій; поширення практик щодо здорового життя та відповідальної самозбережувальної поведінки; впровадження освітніх програм, навчальних курсів, просвітницьких заходів, пов'язаних з інформуванням населення і пропагуванням здорового способу життя, особливо серед дітей, молодих дівчат та хлопців; поширення медичної інформації та забезпечення доступності медичних послуг для жінок і дівчат, зокрема щодо репродуктивного здоров'я та методів контрацепції; здійснення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо небезпечності соціальних хвороб (наркоманія, алкоголізм тощо), у тому числі серед молоді та чоловіків, допомоги у лікуванні та попередженні рецидивів тощо.

Завдання 2.2.4. *Підвищення якості життя людей, що потребують особливої соціально-медичної, психологічної та реабілітаційної допомоги, у тому числі шляхом здійснення заходів задля покращення життя людям, у тому числі дітям, з хронічними захворюваннями, невиліковними прогресуючими хворобами та їх сім'ям; розвитку служб для допомоги особам похилого віку, особам з інвалідністю, людям які живуть з ВІЛ/СНІД та інших вразливих категорій населення; створення умов для соціальної адаптації та реабілітації осіб з інвалідністю, осіб, що постраждали від бойових дій, учасників бойових дій, внутрішньо переміщених осіб та членів їх сімей то-*

що; посилення співпраці соціальних служб з громадськими і міжнародними організаціями для

надання всебічної допомоги тощо.

Операційна ціль 2.3. Гармонійний фізичний і духовний розвиток людини

Завдання 2.3.1. Підвищення доступності культурних послуг, у тому числі шляхом модернізації культурної та розбудови дозволеної інфраструктури з урахуванням вимог інклюзивності; розширення культурних послуг, у тому числі з використанням інформаційних технологій; вживання стимулюючих заходів, спрямованих на розширення культурних та розважальних послуг з урахуванням потреб населення різного віку, статі, стану здоров'я, просування культурної спадщини Донеччини, підтримку культурних заходів національного та міжнародного значення; підвищення компетенції персоналу в галузі культури, підтримку мистецьких проєктів, креативних індустрій, митців та колективів, які у тому числі сприятимуть рівності, недискримінації, інклюзивності, міститимуть виклик гендерним стереотипам, патріархальним поглядам тощо.

Завдання 2.3.2. Стимулювання ефективного та комплексного використання туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу регіону, у тому числі шляхом збільшення туристичної та рекреаційної інфраструктури, з урахуванням вимог інклюзивності, включаючи туристичні маршрути, орієнтованої на оздоровчий, активний, культурний, релігійний та подієвий туризм; сприяння ефективному, етичному та відпо-

відальному туризму, що забезпечує повагу, захист та відсутність надмірної експлуатації людських та природних ресурсів регіону; розширення туристичних та рекреаційних послуг з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; посилення співробітництва між суб'єктами туристичної діяльності тощо.

Завдання 2.3.3. Підтримка спорту вищих досягнень, дитячо-юнацького і резервного спорту, у тому числі шляхом збереження та створення розгалуженої мережі сучасних спортивних споруд (спортивні зали, плавальні басейни тощо), які відповідають національним та міжнародним стандартам та вимогам територіальної і архітектурної доступності; підтримка гендерної рівності у спорті та залучення дітей і молоді до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах, включаючи дітей, молодих дівчат та хлопців з вразливих груп; створення умов для розвитку резервного спорту та ефективного поповнення складу національних збірних команд; формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного іміджу держави і регіону у світовому співтоваристві тощо.

Завдання 2.3.4. Залучення громадян до фізичної активності, у тому числі шляхом розвит-

ку інфраструктури спортивних споруд за місцем проживання, у місцях масового відпочинку громадян, на базі загальноосвітніх навчальних закладів, доступних для різних верств населення, що відповідають вимогам інклюзивності; створення місць для активного відпочинку (зон для рухової активності та спорту на свіжому повітрі тощо), облаштування безпечних велосипедних та пішохідних доріжок; проведення

заходів з підвищення оздоровчої рухової активності населення, у тому числі для осіб похилого віку, осіб з інвалідністю; підвищення рівня поінформованості та обізнаності різних груп населення щодо формування здорового способу життя і профілактики негативних явищ серед різних груп населення, особливо серед дітей та молодих дівчат і хлопців тощо.

Стратегічна ціль 3. Ефективне управління та безпека в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів

Операційна ціль 3.1. Безпека населення та територій

Завдання 3.1.1. *Підвищення спроможності регіону попереджувати, реагувати та ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій, у тому числі шляхом технічного переоснащення органів управління та сил цивільного захисту, у тому числі аварійно-рятувальними служб; розбудови територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення з впровадженням новітніх технологій; організації гуманітарного розмінування на територіях та акваторіях області, у тому числі об'єктах природно-заповідного фонду; організації рятування людей на водних об'єктах; збільшення закладки матеріально-технічних засобів у матеріальні резерви усіх рівнів; приведення наявного фонду захисних споруд цивільного захисту у готовність для використання за призначенням, обладнання найпростіших укриттів, доступних для осіб з інвалідністю, жінок та чоловіків з дітьми, людей похило-*

го віку та інших вразливих груп населення; розбудови системи оптимального розміщення Центрів безпеки громадян в спроможних об'єднаних територіальних громадах; створення добровільних пожежно-рятувальних підрозділів із залученням жінок; підвищення обізнаності населення щодо способів попередження, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, поводження з вибухонебезпечними предметами в тому числі з точки зору гендерної рівності тощо.

Завдання 3.1.2. *Підвищення суспільної правосвідомості та попередження злочинності, у тому числі шляхом організації інформаційних кампаній, проведення роз'яснювальної роботи та просвітницьких заходів для населення, в тому числі з використанням мови, доступної для осіб з порушенням слуху та зору; навчання представників органів влади з питань прав людини та гендерної рівності; реалізацію*

програм обміну досвідом щодо превентивних заходів та боротьби із злочинністю тощо.

Завдання 3.1.3. *Забезпечення особистої безпеки жінок та чоловіків у публічному і приватному просторах, у тому числі шляхом побудови єдиної та оптимальної системи швидкого реагування на повідомлення про порушення прав та основних свобод людини, у тому числі пов'язані з конфліктом; зниження злочинності у публічних місцях (зокрема, через впровадження сучасних інформаційно-комунікаційні технологій в систему безпеки, розширення мережі автоматизованої системи інтелектуального відеоспостереження*

та освітлення на вулицях населених пунктів, автодорогах загального користування області, залучення громадян, включаючи жінок, до участі в охороні громадської безпеки); попередження та реагування на випадки усіх видів дискримінації та насильства над особистістю (включаючи гендерно-обумовлене, сексуальне та домашнє насильство, насильство серед дітей та підлітків, насильство у школі, на робочому місці та у громадських місцях), запобігання порушенню прав людей з особливими потребами, впровадження систем поводження з безпритульними тваринами, проведення тощо.

Операційна ціль 3.2. Рівний доступ населення до базових соціальних, адміністративних та комунальних послуг

Завдання 3.2.1. *Підвищення якості та доступності адміністративних та соціальних послуг для усіх верств населення, включаючи вразливі категорії, у тому числі шляхом створення та забезпечення функціонування центрів, офісів (у тому числі мобільних соціальних офісів) із забезпеченням надання максимальної кількості послуг в одному приміщенні, в тому числі послуг для людей з інвалідністю всіх нозологічних форм та інших маломобільних груп населення; зміцнення матеріальної бази існуючих центрів надання послуг та установ і закладів системи соціального захисту населення; підтримки заходів щодо посилення кадрового забезпечення та компетенцій фахівців, у тому числі щодо гендерно-відповідального*

надання послуг; проведення широкої інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення; сприяння гендерній рівності; розвитку електронного урядування і розширенню переліку послуг, які надаються в електронному вигляді; забезпечення зворотного зв'язку, контролю за якістю послуг тощо.

Завдання 3.2.2. *Надання сервісних послуг з водопостачання та водовідведення, у тому числі шляхом забезпечення кожної людини питною водою нормативної якості в межах науково обґрунтованих нормативів питного водопостачання незалежно від місця проживання, подолання диспропорцій між міськими та сільськими територіями у доступі населення до якісного водопо-*

стачання; здійснення заходів організаційного, науково-технічного, санітарно-епідеміологічного, природоохоронного, економічного, правового характеру щодо поліпшення якості питної води, розвитку питного водопостачання, охорони джерел і систем питного водопостачання, відновлення запасів питної води; пріоритетного розвитку систем централізованого питного водопостачання та водовідведення, її модернізації з метою зменшення енергоспоживання та втрат води; створення резервних систем питного водопостачання; здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення тощо.

Завдання 3.2.3. Поліпшення житлових умов населення з ура-

Операційна ціль 3.3. Ефективне управління територіальним розвитком

Завдання 3.3.1. Розвиток сільських територій з низькою щільністю населення, у тому числі шляхом стимулювання зайнятості населення та самозайнятості в сільській місцевості, зокрема через підтримку підприємництва, створення кооперативів; розвиток сільської соціальної та інженерної інфраструктури; наближення якісних послуг; впровадження програм місцевих стимулів для залучення молодих працівників до роботи в сільських населених пунктах тощо.

Завдання 3.3.2. Підтримка малих монофункціональних міст, у тому числі шляхом впровадження проектів, що сприяють

хуванням конкретних потреб вразливих категорій населення, у тому числі шляхом сприяння забезпеченню доступним житлом молоді, висококваліфікованих спеціалістів, фахівців дефіцитних професій, учасників антитерористичної операції, внутрішньо переміщених осіб та вразливих категорій громадян, що потребують поліпшення житлових умов (зокрема шляхом впровадження відповідних механізмів змішаного фінансування будівництва та/або придбання житла, надання тимчасового соціального та/або службового житла); сприяння розвитку організацій співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельних кооперативів; поліпшення якості надання житлово-комунальних послуг тощо.

перебудові структури місцевої економіки; стимулювання самозайнятості населення та підтримка розвитку підприємництва; формування можливостей для перекваліфікації, навчання та перенавчання працівників містоутворюючих підприємств; забезпечення рівних можливостей для жінок та чоловіків; відновлення міської інфраструктури тощо.

Завдання 3.3.3. Усунення наслідків бойових дій у населених пунктах, які наближені до лінії розмежування, у тому числі шляхом відновлення соціальної інфраструктури, житлового фонду, систем життєзабезпечення, підт-

римки заходів щодо надання психологічної та консультаційної допомоги, зокрема із залученням громадських організацій; сприяння проведенню оцінки впливу

збройного конфлікту на жінок та чоловіків, включаючи вразливі категорії, а також їх потреб у допомозі та послугах тощо.

Операційна ціль 3.4. Інформатизація та цифровізація публічних послуг

Завдання 3.4.1. *Впровадження інформаційних технологій у сфери надання послуг населенню, у тому числі шляхом поширення підходів «розумного міста», діджіталізації та електронного урядування в ключових сферах соціально-економічного життя; розвитку інфраструктури, оновлення матеріально-технічного та програмного забезпечення для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у систему публічного управління та надання послуг населенню тощо.*

Завдання 3.4.2. *Покращення цифрових навичок населення, у тому числі шляхом впровадження програм та курсів цифрової грамотності, а також вивчення англійської мови для усіх категорій населення; популяризації*

цифрової освіти та поширення базових знань про інноваційні технології тощо.

Завдання 3.4.3. *Розвиток системи просторового планування з використанням електронних ресурсів, у тому числі шляхом розроблення документації із землеустрою та містобудівної документації об'єднаних територіальних громад з використанням ІТ-технологій; оновлення схеми планування Донецької області на засадах інформатизації; підготовки та залучення фахівців, створення умов для роботи з геопросторовими даними в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування; забезпечення доступності документації з просторового планування засобами містобудівного кадастру тощо.*

Стратегічна ціль 4. Екологічна безпека та збалансоване природо-користування

Операційна ціль 4.1. Безпечний стан довкілля

Завдання 4.1.1. Удосконалення публічного екологічного управління та моніторингу, у тому числі шляхом розвитку та удосконалення існуючої автоматизованої системи моніторингу довкілля; стимулювання участі громадськості у процесі моніторингу та прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля; розвитку партнерства між секторами суспільства з метою залучення до планування та реалізації природоохоронної політики всіх заінтересованих сторін; розроблення стратегії регіонального екологічного управління області; впровадження світових практик з реалізації програм з відновлення екологічно депресивних промислових міст тощо.

Завдання 4.1.2. Підвищення екологічної свідомості населення, у тому числі шляхом формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва (зокрема, через проведення інформаційних кампаній, підвищення рівня поінформованості дітей, молоді та дорослих щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання та виробництва, а також шляхів збереження та відновлення навколишнього природного середовища); сприяння створенню громадських організацій, зокрема, при закладах середньої та вищої освіти, діяльність яких буде спрямована на формування екологічної свідомості дітей та молодих хлопців і дівчат, спону-

кання їх до захисту навколишнього середовища, раціонального використання енергетичних, водних, повітряних ресурсів та свідомого поводження з твердими побутовими відходами; донесення до широких верств населення об'єктивної інформації про стан довкілля; популяризації екологічних знань тощо.

Завдання 4.1.3. Захист водних ресурсів від виснаження та забруднення, у тому числі шляхом здійснення заходів з ефективного управління річковими басейнами (з урахуванням їх частки в межах області), впровадження системних підходів за басейновим принципом у плануванні та реалізації заходів щодо досягнення доброї якості вод; введення сучасних систем моніторингу, обліку забору та скидання зворотних вод; відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму річок Донецької області та акваторії Азовського моря; зниження показника зарегульованості стоку водних об'єктів за рахунок їх ренатуралізації; зменшення скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин шляхом будівництва та реконструкції очисних споруд комунальних та промислових підприємств, стимулювання запровадження новітніх технологій виробництв; зменшення впливу дифузних джерел забруднення поверхневих вод біогенними речовинами у аграрному секторі, а також за рахунок змивів з урбанізованих терито-

рій, впливів накопичувачів промислових та побутових відходів, мінімізації викликів, пов'язаних зі збройним конфліктом та протидії зміні клімату; стимулювання впровадження водозберігаючих технологій у всіх сферах економіки, зокрема, на об'єктах комунальної власності та житлового фонду для скорочення витрат та непродуктивних втрат води; популяризації серед населення ощадливого використання води та зменшення застосування фосфатних миючих речовин; підвищення культури загального водокористування тощо.

Завдання 4.1.4. *Зниження навантаження на атмосферне повітря, у тому числі шляхом посилення взаємодії та налагодження співпраці з суб'єктами господарювання (зокрема, щодо розробки та впровадження програм зі зменшення викидів промислових підприємств у атмосферу, протидії зміні клімату та сприяння низьковуглецевому розвитку підприємств; стимулювання виробництва підприємствами регіону екологічно безпечних видів продукції, впровадження на підприємствах забруднювачах екологічного менеджменту з урахуванням найкращих світових практик, модернізації виробництв на засадах енерго- та ресурсозбереження, впровадження нових екологічних технологій); а також збереження лісів і зелених насаджень (зокрема, через інвентаризацію та відновлення полезахисних лісових смуг; ліквідацію негативних наслідків у лісах, які виникли в результаті бойових дій; створення*

сучасної лісонасінневої та лісорозсадницької бази; збільшення площі зелених зон загального користування та озелених територій в населених пунктах області) тощо.

Завдання 4.1.5. *Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, родючості земель, у тому числі шляхом збільшення площі територій природно-заповідного фонду, завершення робіт зі встановлення меж територій об'єктів природно-заповідного фонду; відновлення порушених внаслідок збройного конфлікту природних комплексів та об'єктів (у тому числі на території природно-заповідного фонду); збереження рідкісних і зникаючих видів флори та фауни; визначення ключових, сполучних, буферних та відновлювальних територій екомережі регіонального значення; розробки місцевих схем екологічної мережі адміністративних утворень Донецької області; створення ефективної системи управління об'єктами природно-заповідного фонду (у тому числі із залученням наукових установ та громадських організацій); відновлення порушених земель та їх рекультивація з використанням міжнародного досвіду та новітніх технологій; ревіталізації територій, забруднених вибухонебезпечними предметами; попередження та ліквідації наслідків закриття/консервації/затоплення шахт тощо.*

Операційна ціль 4.2. Стале управління відходами та небезпечними хімічними речовинами

Завдання 4.2.1. Удосконалення системи збору та перероблення твердих побутових відходів, у тому числі шляхом впровадження новітніх технологій і обладнання зі збирання, сортування, транспортування, переробки й утилізації ТПВ, включаючи специфічні та небезпечні відходи, що утворюються населенням, зокрема небезпечні хімічні речовини; будівництва полігонів, які відповідають установленим стандартам; формування інфраструктури з управління побутовими відходами, включаючи будівництво потужностей з сортування, переробки та утилізації відходів (з розробкою системи тарифів на поводження з побутовими відходами); забезпечення населених пунктів області технікою та обладнанням для збору побутових відходів; створення сприятливих умов для розвитку бізнесу у сфері поводження з побутовими відходами тощо.

Завдання 4.2.2. Сприяння зменшенню об'ємів утворення твердих побутових відходів, у тому числі шляхом проведення просвітницької кампанії, спрямованої на підвищення культури поводження з твердими побутовими відходами (зокрема,

агітаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо роздільного збирання ресурсоцінних компонентів побутових відходів); стимулювання переробки та утилізації органічних відходів на рівні домогосподарств, а також запровадження ними роздільного збору, перероблення побутових відходів, використання їх в якості вторинних ресурсів тощо.

Завдання 4.2.3. Удосконалення системи управління промисловими відходами, у тому числі шляхом посилення взаємодії та налагодження співпраці з суб'єктами господарювання щодо зменшення обсягів утворення промислових відходів, включаючи небезпечні відходи (зокрема, шляхом модернізації обладнання, яке використовується в основному циклі виробництва відповідної галузі промисловості); розробки та запровадження інноваційних технологій утилізації та видалення промислових відходів (зокрема, шляхом здійснення заходів щодо вторинного використання відвальних порід та шлаків); зменшення обсягів їх захоронення у місцях видалення відходів тощо.

Операційна ціль 4.3. Енергетична безпека та розвиток альтернативної енергетики

Завдання 4.3.1. Підвищення ефективності управління традиційними енергетичними ресурсами, у тому числі шляхом впровадження системи енергоменеджменту; запровадження

сучасних систем моніторингу та контролю витрат енергоресурсів; популяризації енергозберігаючих технологій серед населення; впровадження енергозберігаючих заходів у всіх сфе-

рах економіки, зокрема, на об'єктах комунальної власності та житлового фонду; стимулювання зменшення обсягів споживання природного газу, теплової та електричної енергії (зокрема, шляхом запровадження та удосконалення системного обліку та контролю за витратами енергоресурсів) тощо.

Завдання 4.3.2. *Розвиток альтернативної енергетики, у тому числі шляхом популяризації ідей «зеленої» та циркулярної економіки; розвитку нетрадиційних та альтернативних дже-*

рел енергії (енергії сонця, вітру тощо); створення реєстру земель, придатних для розміщення об'єктів альтернативної енергетики за її видами; підтримки використання альтернативної енергетики в області, у тому числі на комунальних підприємствах та бюджетних установах (школи, дитячі садки тощо); залучення і супровід інвестиційних проектів у сфері альтернативної енергетики, у тому числі створення регіонального банку інвестиційних проектів тощо.

Реалізація та моніторинг Стратегії

ІНСТИТУЦІЙНЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Організація виконання Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року забезпечуватиметься відповідно до Закону України “Про засади державної регіональної політики” та постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів” від

15 листопада 2015 року № 932 (із змінами).

Інструментом виконання Стратегії будуть два плани заходів з її реалізації у 2021-2023 та 2024-2027 роках.

Зазначені плани заходів передбачатимуть перелік технічних завдань на проекти регіонального розвитку, які структуровані за програмами регіонального розвитку, спрямованими на реалізацію передбачених Стратегією завдань.

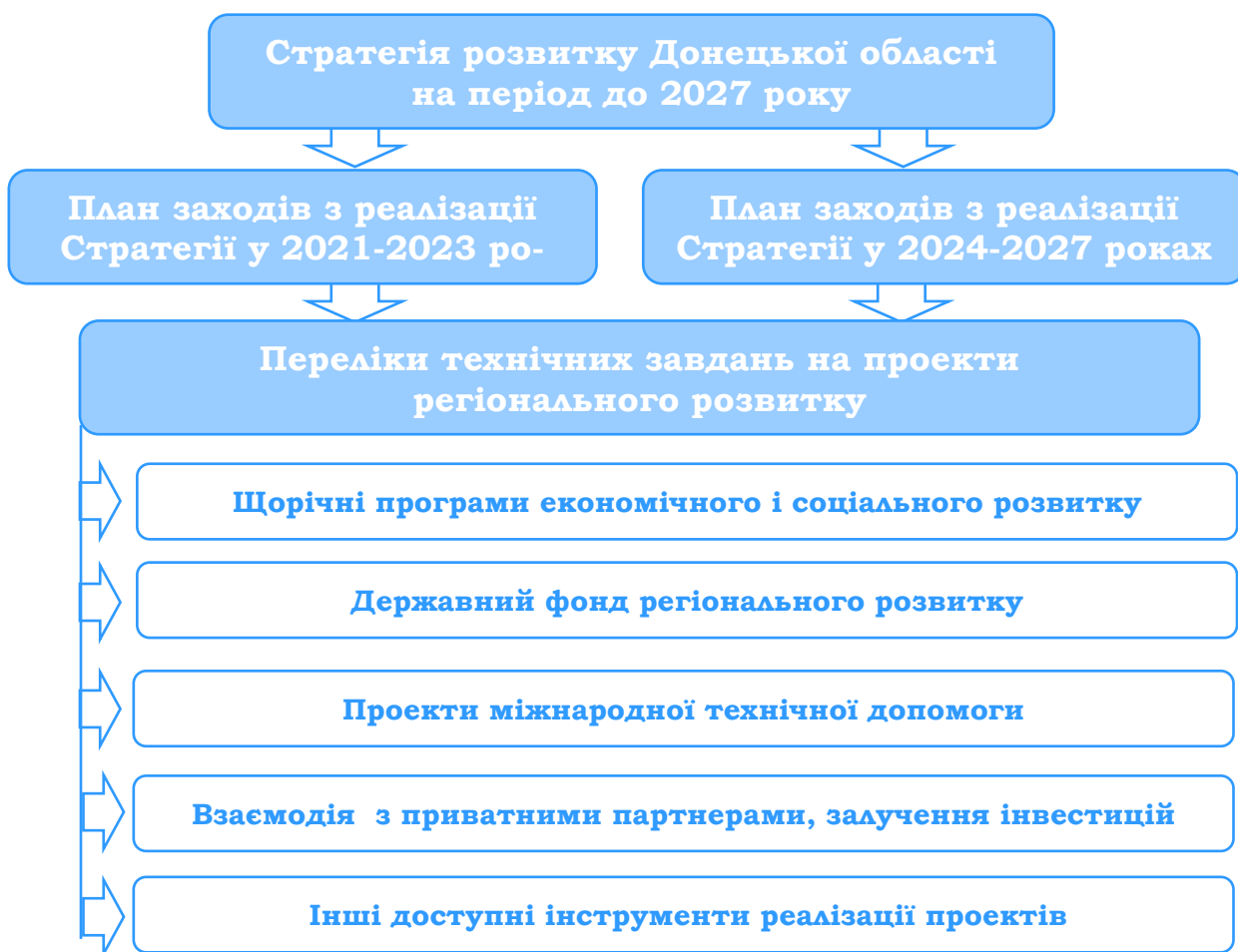

Рис. Організаційний механізм реалізації Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року

Відбір та фінансування проектів регіонального розвитку під визначені технічні завдання здійснюватиметься в установленому законодавством порядку.

Конкретизація проектів, які будуть відібрані під технічні завдання планів заходів з реалізації Стратегії, здійснюватиметься, в першу чергу, шляхом:

формування щорічних програм економічного і соціального розвитку області;

проведення конкурсних відборів проектів і програм, які

можуть реалізовуватися за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку;

взаємодії з проектами міжнародної технічної допомоги, приватними партнерами та інвесторами;

використання інших доступних інструментів реалізації проектів регіонального розвитку на конкурсних засадах (зокрема, в рамках Програми підтримки секторальної політики Європейського Союзу тощо).

Рис. Інституційна система реалізації Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року

Основними суб'єктами реалізації Стратегії визначені:

облдержадміністрація та її структурні підрозділи;

інші місцеві органи виконавчої влади, територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади;

органи місцевого самоврядування;

комунальні підприємства, заклади та установи;

представники суб'єктів підприємництва та інші приватні партнери;

заклади вищої освіти, науково-дослідні установи;

проекти та програми міжнародної технічної допомоги

громадськість.

Передбачається системна участь зазначених заінтересованих сторін на усіх етапах реалізації та моніторингу Стратегії.

Характер цієї участі буде обумовлюватися особливостями реалізації конкретних проектів та дією законодавства у відповідних сферах

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЇ

Реалізація Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року передбачається за рахунок усіх можливих джерел фінансування, не заборонених за-

конодавством, включаючи кошти бюджетів усіх рівнів, міжнародної технічної допомоги, а також приватних партнерів.

Рис. **Механізм фінансування Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року**

Залучення бюджетних коштів здійснюватиметься через використання коштів державного та обласного бюджету, а також бюджетів нижчого рівня з урахуванням конкретних територій реалізації заходів та проектів, передбачених Стратегією.

Ключовими прогнозованими інструментами використання коштів Державного бюджету є:

Державний фонд регіонального розвитку;

трансфери у вигляді цільових субвенцій з Державного бюджету місцевим бюджетам Донецької області.

Обсяги зазначених коштів визначатимуться в установленому законодавством порядку відповідно до законів про державний бюджет України на відповідний рік.

Використання коштів обласного бюджету та бюджетів нижчого рівня (включаючи кошти обласного та місцевих фондів охорони

навколишнього природного середовища) здійснюватиметься в межах їх реальної фінансової спроможності.

Обсяги відповідних бюджетних коштів конкретизуватимуться у щорічних програмах економічного і соціального розвитку, а також бюджетах області і відповідних територій.

Залучення позабюджетних коштів передбачається з урахуванням укладених меморандумів про співробітництво щодо надання міжнародної технічної допомоги, а також на підставі домовленостей з приватними партнерами (у тому числі з питань залучення інвестицій на реалізацію передбачених Стратегією проектів).

Орієнтовні обсяги фінансування Стратегії визначатимуться планами заходів з її реалізації у 2021-2023 та 2024-2027 роках та конкретизуватимуться у щорічних програмах економічного і соціального розвитку області.

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ

Проведення моніторингу і оцінки результативності реалізації Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року здійснюватиметься департаментом економіки облдержадміністрації із залученням відповідальних виконавців Стратегії та громадськості.

Процес моніторингу Стратегії передбачатиме підготовку:

щорічних звітів про результати проведення моніторингу ви-

конання плану заходів з реалізації Стратегії за відповідний період;

звіту з оцінки результативності реалізації Стратегії та планів заходів з її реалізації.

Звіт про результати моніторингу складатиметься шляхом порівняння фактичних значень індикаторів (показників) оцінки результативності виконання Стратегії з їх прогнозованими значеннями.

Перелік індикаторів (показники) оцінки результативності реалізації Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
Стратегічна ціль 1. «Оновлена, конкурентоспроможна економіка»		
1.1. Кваліфіковані кадри, продуктивна зайнятість та гідна праця	1.1.1. Зменшення диспропорцій між попитом та пропозицією робочої сили	Рівень участі населення в робочій силі, % Рівень безробіття за методологією МОП, % Навантаження на 1 вільне робоче місце, осіб Співвідношення між оплатою праці жінок та чоловіків, % Кількість нових робочих місць, створених в результаті реалізації проєктів, передбачених Стратегією, од.
	1.1.2. Оновлення регіональної системи професійної (професійно-технічної) освіти	Частка випускників закладів загальної середньої освіти, які вступили до закладів професійної (професійно-технічної) освіти, % Питома вага працевла-

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
	<p>1.1.3. Розвиток малого та середнього підприємства, як драйверу структурних перетворень</p>	<p>штованих за спеціальністю випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, %</p> <p>Питома вага зайнятих у суб'єктів малого та середнього підприємства у загальній кількості зайнятих у суб'єктів господарювання регіону, %</p> <p>Питома вага обсягу реалізації продукції (товарів, послуг) малих та середніх підприємств у загальному обсязі реалізації продукції (товарів, послуг) підприємств регіону, %</p>
<p>1.2. Розумна спеціалізація, заснована на знаннях та інноваціях</p>	<p>1.2.1. Відновлення науково-інноваційного потенціалу</p> <p>1.2.2. Формування позитивного іміджу регіону</p>	<p>Частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у валовому регіональному продукті, %</p> <p>Кількість працівників, задіяних у виконанні НДР, в розрахунку на 10000 зайнятих, осіб</p> <p>Частка осіб у віці до 40 років, задіяних у виконанні НДР, у загальній кількості осіб, задіяних у виконанні НДР, %</p> <p>Коефіцієнт співвідношення між кількістю випадків вибуття та прибуття населення, разів</p> <p>Приріст обсягу прямих іноземних інвестицій до попереднього року, %</p>

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
	<p>1.2.3. Підтримка галузей з економічним та інноваційним потенціалом для розвитку</p> <hr/> <p>1.2.4. Розвиток сучасної системи переробки сільгосппродукції відповідно до потреб ринку</p>	<p>Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року), відсотків</p> <hr/> <p>Питома вага підприємств, які впроваджували інновації, до загальної кількості підприємств регіону, %</p> <hr/> <p>Питома вага реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) регіону, %</p> <hr/> <p>Питома вага виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів у загальному обсязі реалізованої промислової продукції регіону, %</p> <hr/> <p>Частка надходження зерна і зернобобових, олійних на підприємства, що займаються їхнім зберіганням і переробленням, у загальному обсязі виробництва зазначених культур, %</p>
<p>1.3. Транспортна доступність та просторове сполучення</p>	<p>1.3.1. Підвищення якості та доступності транспортно-логістичних послуг з урахуванням внутрішніх та міжрегіональних зв'язків</p>	<p>Приріст обсягу перевезених вантажів автомобільним транспортом до попереднього року, %</p>

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
	1.3.2. Розвиток екологічно безпечного транспорту	Частка громад, в яких встановлені точки живлення електротранспорту, % кількості громад області
Стратегічна ціль 2. «Якість життя та людський розвиток»		
2.1. Всебічний розвиток дітей та молодих дівчат і хлопців	2.1.1. Підвищення якості та доступності дошкільної та базової середньої освіти	Рівень охоплення дітей старшого дошкільного віку (5 років) закладами дошкільної освіти у сільській місцевості, % до кількості дітей відповідного віку у сільській місцевості
		Рівень охоплення дітей старшого дошкільного віку (5 років) закладами дошкільної освіти у містах, відсотків до кількості дітей відповідного віку у містах
		Середня наповнюваність загальноосвітніх навчальних закладів у сільській місцевості до планової чисельності, осіб на 1 заклад
		Частка випускників загальноосвітніх навчальних закладів у містах, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання 160 балів і вище, % до загальної кількості учнів
		Частка випускників загальноосвітніх навчальних закладів у сільській місцевості, які отримали за результатами зовнішнього незалежного

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
		<p>оцінювання 160 балів і вище, % до загальної кількості учнів</p> <hr/> <p>2.1.2. Забезпечення освітніми послугами дітей з особливими освітніми потребами</p> <p>Частка дітей з особливими освітніми потребами, які відвідують освітні установи на різних рівнях освіти у сільській місцевості, %</p> <hr/> <p>Частка дітей з особливими освітніми потребами, які відвідують освітні установи на різних рівнях освіти у містах</p> <hr/> <p>2.1.3. Створення умов для самореалізації молодих дівчат та хлопців</p> <p>Рівень участі осіб 15-34 років у робочій силі (рівень економічної активності), %</p>
<p>2.2. Турбота про здоров'я населення</p>	<p>2.2.1. Підвищення якості та загальної доступності медичних послуг у містах та сільській місцевості</p> <hr/> <p>2.2.2. Відновлення третинного (високоспеціалізованого) рівня надання медичних послуг</p> <hr/> <p>2.2.3. Посилення про-</p>	<p>Рівень смертності від серцево-судинних хвороб, %</p> <hr/> <p>Рівень охоплення закладів охорони здоров'я перинної ланки мережею Інтернет у містах, %</p> <hr/> <p>Рівень охоплення закладів охорони здоров'я перинної ланки мережею Інтернет у сільській місцевості, %</p> <hr/> <p>Рівень забезпечення лікарів, що надають первинну медичну допомогу у сільській місцевості автомобілями, %</p> <hr/> <p>Перинатальна смертність (на 100 тис. народжених живими), випадків</p> <hr/> <p>Малюкова смертність (на 1 тис. народжених живими), випадків</p> <hr/> <p>Частка населення, охо-</p>

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
	<p>філактичних заходів з упередження захворюваності населення</p>	<p>пленого профілактичними оглядами, %</p> <p>Частка хворих на злоякісні новоутворення з вперше в житті встановленим діагнозом, виявлені при профілактичних оглядах, % до загальної кількості виявлених випадків захворювання</p> <p>Рівень охоплення дитячого населення профілактичними щепленнями, %</p> <p>Рівень охоплення дорослого населення профілактичними щепленнями, %</p>
<p>2.3. Гармонійний фізичний і духовний розвиток людини</p>	<p>2.2.4. Підвищення якості життя людей, що потребують особливої соціально-медичної, психологічної та реабілітаційної допомоги</p> <p>2.3.1. Підвищення доступності культурних послуг</p> <p>2.3.2. Стимулювання ефективного та комплексного використання туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу</p>	<p>Кількість хворих з вперше в житті встановленим діагнозом ВІЛ, на 100 тис. населення, випадків</p> <p>Кількість хворих з вперше в житті встановленим діагнозом активного туберкульозу, на 100 тис. населення, випадків</p> <p>Рівень охоплення населення культурно-масовими заходами, % чисельності населення</p> <p>Приріст кількості відвідувачів бібліотек протягом року, % до попереднього року</p> <p>Приріст кількості туристів, обслуговуваних туроператорами та турагентами, % до попереднього року</p> <p>Приріст кількості внутрішніх туристів, обслу-</p>

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
		говуваних туроператорами та турагентами, % до попереднього року
	2.3.3. Підтримка спорту вищих досягнень, дитячо-юнацького і резервного спорту	Питома вага населення, що займається спортом, % чисельності населення
		Питома вага дітей та підлітків, залучених до систематичних занять у дитячо-юнацьких спортивних школах, % чисельності учнівської молоді у віці 6-18 років
	2.3.4. Залучення громадян до фізичної активності	Питома вага осіб, залучених до занять фізкультурно-оздоровчою діяльністю, % чисельності населення
		Кількість штатних працівників сфери фізичної культури та спорту, осіб на 10 тисяч населення (в тому числі жінок)
Стратегічна ціль 3. «Ефективне управління та безпека в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів»		
3.1. Безпека населення та територій	3.1.1. Підвищення спроможності регіону попереджувати, реагувати та ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій	Площа підтверджено забрудненої вибухонебезпечними предметами території, % території області
		Частка населення, охопленого централізованою системою оповіщення, % чисельності населення регіону
	3.1.2. Підвищення суспільної правосвідомості та попередження злочинності	Приріст (скорочення) реєстрації кримінальних правопорушень, % до попереднього року
	3.1.3. Забезпечення особистої безпеки жінок та чоловіків у публічно-	Приріст (скорочення) кількості злочинів, скоєних неповнолітніми, %

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
	му і приватному просторах	до попереднього року
3.2. Рівний доступ населення до базових соціальних, адміністративних та комунальних послуг	3.2.1. Підвищення якості та доступності адміністративних та соціальних послуг для усіх верств населення	Частка населення, охопленого послугами створених (оновлених) установ та закладів соціального захисту населення, % контингенту отримувачів соціальних послуг Частка населення, які мають доступ до якісних адміністративних послуг, % загальної чисельності населення регіону
	3.2.2. Надання сервісних послуг з водопостачання та водовідведення	Кількість скарг з питання якості послуг водопостачання та водовідведення, що надійшли від населення протягом року, од. Частка населення, яке забезпечено цілодобовим водопостачанням, % загальної чисельності населення Частка населення, яке охоплено послугами водовідведення, % загальної чисельності населення
	3.2.3. Поліпшення житлових умов населення	Щорічне прийняття в експлуатацію житлових будівель, тис. кв. м Рівень забезпечення житлом населення, яке потребує покращення житлових умов, % від чисельності населення, що перебуває на квартирному обліку
	3.3. Ефективне	3.3.1. Розвиток сільсь-

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
управління територіальним розвитком	<p>ких територій з низькою щільністю населення</p>	<p>ської місцевості за методологією МОП, %</p>
	<p>3.3.2. Підтримка малих монофункціональних міст</p>	<p>Частка інфраструктурних проектів, реалізованих у малих містах, % від загальної кількості інфраструктурних проектів, що реалізуються за рахунок коштів ДФРР та обласного бюджету у відповідному році</p>
	<p>3.3.3. Усунення наслідків бойових дій у населених пунктах, які наближені до лінії розмежування</p>	<p>Питома вага відновлених об'єктів інфраструктури, які були зруйновані внаслідок бойових дій, % від загальної кількості зруйнованих (пошкоджених) об'єктів інфраструктури</p>
3.4. Інформатизація та цифровізація публічних послуг	<p>3.4.1. Впровадження інформаційних технологій у сфері надання послуг населенню</p>	<p>Частка ЦНАП, які запровадили надання адміністративних послуг в електронному вигляді, % від загальної кількості ЦНАП</p>
	<p>3.4.3. Розвиток системи просторового планування з використанням електронних ресурсів</p>	<p>Частка містобудівної документації, що перебуває у відкритому доступі, % від загальної кількості містобудівної документації</p>
<p>Стратегічна ціль 4. «Екологічна безпека та збалансоване природокористування»</p>		
4.1.1. Безпечний стан довкілля	<p>4.1.1. Удосконалення публічного екологічного управління та моніторингу</p>	<p>Територія, охоплена дією автоматизованої системи моніторингу довкілля, % площі території області</p>
	<p>4.1.2. Підвищення екологічної свідомості населення</p>	<p>Частка населення, охопленого заходами екологічної спрямованості (всього, у тому числі ді-</p>

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
		ти шкільного віку та молодь), % чисельності населення відповідної категорії
		Частка закладів середньої освіти, при яких створені громадські організації екологічної спрямованості, % кількості відповідних закладів
	4.1.3. Захист водних ресурсів від виснаження та забруднення	Протяжність річок, які були розчищені протягом відповідного року, % протяжності річок, які потребують розчищення
		Частка забруднених зворотних вод, скинутих у поверхневі водні об'єкти, % скинутих вод
	4.1.4. Зниження навантаження на атмосферне повітря	Приріст (скорочення) викидів забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, % до попереднього року
		Рівень лісистості території області, % площі території області
	4.1.5. Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, родючості земель	Площа природо-заповідного фонду регіону, % площі території області
4.2. Стале управління відходами та небезпечними хімічними речовинами	4.2.1. Удосконалення механізму збору та перероблення твердих побутових відходів	Частка перероблених та утилізованих відходів, % загального обсягу утворених протягом року відходів
		Частка діючих полігонів твердих побутових від-

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
	<p>4.2.2. Сприяння зменшенню об'ємів утворення твердих побутових відходів</p> <p>4.2.3. Удосконалення системи управління промисловими відходами</p>	<p>ходів, які відповідають вимогам, % загальної кількості діючих полігонів твердих побутових відходів</p> <p>Частка населених пунктів, в яких встановлені контейнери для роздільного збирання твердих побутових відходів, % чисельності населених пунктів</p> <p>Кількість потужностей із сортування твердих побутових відходів, од.</p> <p>Частка населення, охопленого інформаційно-роз'яснювальними заходами з питань ефективного управління твердими побутовими відходами, % чисельності населення</p> <p>Частка відходів, що захоронюються у спеціально відведених місцях (всього, у тому числі I-III рівнів небезпеки), % утворених протягом року відходів відповідних категорій</p> <p>Частка відходів, що переробляються та утилізуються (всього, у тому числі I-III рівнів небезпеки), % утворених протягом року відходів відповідних категорій</p>
<p>4.3. Енергетична безпека та розвиток альтернативної енергетики</p>	<p>4.3.1. Підвищення ефективності управління традиційними енергетичними ресурсами</p>	<p>Частка населення, охопленого заходами з популяризації енергоефективності та енергозбереження, % чисельності населення області</p>

Операційна ціль	Завдання	Індикатори
		Частка бюджетних установ, підключених до системи енергомоніторингу, % загальної кількості бюджетних установ області
	4.3.2. Розвиток альтернативної енергетики	Частка альтернативних та відновлювальних джерел енергії в загальному обсягу відпуску електричної енергії, %